

Lunds Universitet

Sociologiska institutionen

Att synliggöra det osynliga

En kvalitativ studie om ekonomiskt våld i nära relationer

Författare: Molly Malmström & Sunniva Lindqvist Uosukainen

Kandidatuppsats: SOCK10 15 hp

Vårterminen 2026

Handledare: Britt-Marie Johansson

Abstract

Författare: Molly Malmström & Sunniva Lindqvist Uosukainen

Titel: Att synliggöra det osynliga: En kvalitativ studie om ekonomiskt våld i nära relationer

Kandidatuppsats: SOCK10 15 hp

Handledare: Britt-Marie Johansson

Sociologiska institutionen, vårterminen 2026

Ekonomiskt våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som kan orsaka långvariga konsekvenser för den som utsätts. Trots att ekonomiskt våld allt oftare uppmärksammas som en form av våld i nära relationer är kunskapen inom området fortfarande begränsad. Kvinnor är särskilt utsatta för våld i nära relationer i stort, och ekonomiskt våld kan förstås som en form av våld som skapar ekonomiskt beroende och begränsar handlingsutrymmet.

Syftet med studien är att öka kunskapen om hur ekonomiskt våld definieras och förstås inom stödorganisationer och Polismyndigheten i Sverige, samt hur det påverkar kvinnors handlingsutrymme. Studien undersöker även vilka hinder och utmaningar som aktörerna möter i arbetet mot ekonomiskt våld samt undersöker potentiella lösningar.

Uppsatsen utgår från feministisk våldsteori med ett intersektionellt perspektiv, normaliseringsprocessen och våldets kontinuum för att förstå ekonomiskt våld som en form av makt och kontroll. En kvalitativ metod användes där sju intervjuer genomfördes med verksamma personer inom stödorganisationer och Polismyndigheten.

Resultaten visar att ekonomiskt våld är en vanlig del av våld i nära relationer och ofta fortsätter även efter separation. Samtidigt är kvinnor inte alltid medvetna om att de utsätts för ekonomiskt våld, vilket kan bidra till att våldformen förblir osynlig och underrapporterad. Bristande kunskap, otillräckliga resurser och lagstiftning som i vissa fall möjliggör fortsatt ekonomisk kontroll efter separation, identifieras som centrala utmaningar. Studien pekar på ett behov av ökad kunskap om ekonomiskt våld, särskilt inom rättsväsendet, samt ökade resurser till stödorganisationer för att stärka det förebyggande och stödjande arbetet.

Nyckelord: ekonomiskt våld, ekonomiskt förtryck, eftervåld, kvinnojourer

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning	2
1. Inledning	3
1.1 Introduktion	3
1.2 Syfte och Frågeställning	4
1.3 Definition	5
1.3.1 Våldsformer	5
1.3.2 Ekonomiskt Våld	6
2. Tidigare forskning	7
2.2 Historiskt perspektiv	7
2.3 Statistik och Förekomst	9
3. Teoretisk bakgrund	13
3.1 Normaliseringsprocessen	13
3.2 Våldets kontinuum	14
3.3 Feministisk våldsteori	15
3.3.1 Intersektionellt perspektiv	15
4. Metod	16
4.1 Tillvägagångssätt	16
4.2 Urval	18
4.3 Begränsningar	19
4.4 Etiska överväganden	21
5. Diskussion och Analys	21
5.1 Konstruktion av ekonomiskt våld	21
5.1.1 Makt och kontroll	22
5.1.2 Eftervåldet	23
5.1.3 Ekonomiskt våld och digitalisering	25
5.2 Förekomst av ekonomiskt våld	26
5.2.1 Mörkertal	26
5.2.2 Intersektionalitet	28
5.3 Problem och Lösningar	30
5.3.1 Kunskapsbrist och Förståelse	30
5.3.2 Juridik och Lagstiftning	34
5.3.3 Finansiering och Prioritet	38
6. Slutsats och Resultat	41
7. Referenslista	44
8. Bilagor	48
8.1 Intervjuguide	48

1. Inledning

1.1 Introduktion

Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som orsakar stort lidande, inte minst för den som utsätts, men också för barn och andra närstående. Jämställdhetsmyndigheten beskriver att våld kan ta sig i många olika uttryck såsom fysiskt, psykiskt och sexuellt våld, materiellt, digitalt och latent våld, hedersrelaterat våld, försummelse samt ekonomiskt våld (Jämställdhetsmyndigheten, 2026). Regeringen (2025) beskriver ekonomiskt våld som “ett av de mest osynliga men förödande vapnen i mäns våld mot kvinnor /.../ Det kan innebära att männen kontrollerar kvinnors lön och andra ekonomiska bidrag” (Regeringskansliet, 2025). Enligt Brå (2024, s. 7) är utsattheten för våld i nära relation utbredd i samhället, både bland män och kvinnor, men statistiken visar att utsattheten är mer omfattande bland kvinnor. Liksom andra former av våld i nära relationer, handlar ekonomiskt våld om makt och kontroll där den utsatta hamnar i en underordnad och beroende position (Statens Servicecenter, 2025). Ekonomiskt våld utgör i sig ingen egen brottsrubricering, men kan innefatta handlingar som enligt svensk lag är olagliga och brottsliga. Det kan exempelvis handla om kvinnofridskränkning, olaga tvång, bedrägeri, trolöshet mot huvudman, stöld eller egenmäktigt förfarande samt ocker (Unizon, u.å.a).

Enligt Jämställdhetsmyndigheten (2025) har var tredje kvinna i Sverige blivit utsatt för våld av en partner, och minst tre fjärdedelar av dessa har upplevt ekonomiskt våld. Vidare visar Jämställdhetsmyndigheten att en av åtta kvinnor har utsatts för ekonomiskt våld av en nuvarande partner och en av fyra har utsatts av en tidigare partner. Riksrevisionen (2025, s. 6) har gjort en utredning över myndigheters arbete mot ekonomiskt våld som indikerar att det föreligger betydande strukturella brister i den statliga hanteringen av ekonomiskt våld i nära relationer. Trots att ett flertal myndigheter har initierat insatser på området, karaktäriseras verksamheterna av en generellt låg kunskapsnivå. År 2025 föreslogs en ny straffbestämmelse och proposition om att psykiskt våld ska bli straffbart och införas i brottsbalken. Lagförslaget om psykiskt våld inkluderar ekonomiskt våld som en del av definitionen och planeras att införas den 1 juli 2026 (Regeringskansliet, 2026).

År 2024 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1385 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (2024). Direktivet syftar till att etablera en omfattande förståelse för att förebygga och effektivt motarbeta våld mot kvinnor samt våld i nära relationer inom hela EU och omfattar bland annat ekonomiskt våld som en av de erkända formerna av våld (European Parliament & Council of the European Union, 2024). Sammantaget understryker detta vikten av att synliggöra och öka kunskapen om det ekonomiska våldet.

1.2 Syfte och Frågeställning

Syftet med studien är att öka vår förståelse för ekonomiskt våld i nära relationer med fokus på mäns våld mot kvinnor. Vi vill förstå hur ekonomiskt våld definieras och förstås inom stödjande organisationer och myndigheter i Sverige, samt hur de formulerar problem och lösningar kring arbetet mot ekonomiskt våld. För att öka vår förståelse för ekonomiskt våld och arbetet som görs mot det, har vi intervjuat aktörer som arbetar med det inom stödjande organisationer och Polismyndigheten.

Enligt Riksrevisionens (2025, s. 6-7) granskning finns det en kunskapsbrist i hanteringen av ekonomiskt våld inom myndighetens arbete. Detta visar på ett behov av att öka kunskapen om ekonomiskt våld och fördjupa förståelsen för hur organisationer och myndigheter arbetar för att förebygga, motverka samt hantera ekonomiskt våld i nära relationer. Forskning om våld i nära relationer har tidigare inte fokuserat på ekonomiskt våld som specifik våldsform men har på senare år introducerats i begreppet våld (Brå, 2024, s. 13). I Sverige har studier gjorts för att mäta förekomst och konsekvenser hos kvinnor som utsätts för ekonomiskt våld. Forskningen har baserats på intervjuer och enkäter som syftat till att undersöka kvinnor med egen erfarenhet av ekonomiskt våld (Bruno, Strid & Ekbrand, 2025; Brå, 2024; Bruno, 2018; Ulmestig & Eriksson, 2017). Vi har valt att rikta vårt fokus mot aktörer inom organisationer som arbetar mot våld i nära relationer för att undersöka yrkesverksammas perspektiv på ekonomiskt våld då vi inte funnit studier som fokuserat på detta i Sverige.

Studien kommer därför besvara följande frågeställningar:

- Hur konstrueras, förstås och definieras ekonomiskt våld i nära relationer i stödjande organisationer och myndigheters arbete?
- Vilka hinder upplever stödjande organisationer och myndigheter i arbetet mot våld i nära relationer och vad ser de för potentiella lösningar?

1.3 Definition

1.3.1 Våldsformer

Jämställdhetsmyndigheten (2026) definierar olika former av våld. Fysiskt våld är den form som oftast är synlig och riktar sig mot det kroppsliga, det kan handla om exempelvis slag och sparkar eller andra kroppsliga angrepp som orsakar smärta eller skador. Psykiskt våld innebär handlingar som bryter ner en persons självkänsla och psykiska välmående, exempelvis genom isolering, kränkningar, hot och olika former av begränsningar med syfte att skapa rädsla och upprätthålla makt och kontroll. Sexuellt våld omfattar sexuella handlingar utan samtycke, såsom våldtäkt, sexuella övergrepp, trakaserier och sexuellt ofredande. Materiellt våld innebär att förstöra eller hota med att förstöra någons tillhörigheter i syfte att skrämma eller sår, och kan också innefatta kontroll över nödvändiga, viktiga och betydelsefulla ägodelar som exempelvis den våldsutsattas telefon eller bil. Digitalt våld handlar om kontroll och övervakning via digitala verktyg, exempelvis genom tvång eller hot, få tillgång till lösenord, sprida bilder, kontrollera någons aktivitet på sociala medier eller spåra en persons platsinformation. Latent våld kan definieras som underliggande hot, såsom aggressivt kroppsspråk eller ilska, som skapar rädsla och osäkerhet och leder till att den utsatta anpassar sitt beteende för att undvika våld. Hedersrelaterat våld handlar om att begränsa en persons frihet för att upprätthålla familjens eller släktens anseende och status. Försummelse innebär att inte ge nödvändig omsorg till en person som behöver stöd och hjälp och på så sätt skada och begränsa personens hälsa och välbefinnande (Jämställdhetsmyndigheten, 2026).

1.3.2 Ekonomiskt Våld

Ekonomiskt våld är en av våldsformerna som ingår i våld i nära relationer (Jämställdhetsmyndigheten, 2026). Det är en av de mest osynliga formerna av våld eftersom den

inte lämnar några fysiska spår och kan vara svår att identifiera (Unizon, u.å.b). Ekonomiskt våld kan innefatta kontroll, utnyttjande, sabotage och begränsningar som leder till ekonomisk skada för den utsatta och är ofta sammanlänkat med andra typer av våld (Statens servicecenter, 2025). Ekonomiskt våld är i sig inte en specifik brottsrubricering men kan innefatta handlingar som enligt svensk lag är brottsliga. Med andra ord är inte alla former av ekonomiskt våld brottsliga enligt svensk lag (Unizon, u.å.b). Samtidigt kan det få långvariga och allvarliga konsekvenser för den utsatta, både ekonomiskt, socialt och psykiskt även långt efter att den våldsutsatta har lämnat relationen (Statens servicecenter 2025). Dessa långvariga konsekvenser beskrivs som en del av eftervåldet (Unizon, u.å.a). Det kan exempelvis handla om att bli försatt i stora skulder, få svårigheter att skaffa bostad, etablera sig på arbetsmarknaden och leva i fortsatt ekonomisk otrygghet (Jämställdhetsmyndigheten, 2025).

Statens servicecenter (2025) definierar ekonomiskt våld som “en form av våld i nära relationer där någon tar kontroll över en annan persons pengar, tillgångar eller skulder för att utöva makt och begränsa möjligheten att leva ett självständigt liv”. Det ekonomiska våldet kan delas in i tre former såsom ekonomisk kontroll, inkomstsabotage och ekonomisk exploatering. Ekonomisk kontroll innebär att förövaren styr hur den utsatta använder sina pengar, exempelvis genom att bestämma eller begränsa vilka inköp som får göras. Inkomstsabotage handlar om att hindra en person från att skaffa egen inkomst genom att exempelvis hindra en person från att arbeta eller studera. Ekonomisk exploatering innebär att den utsatta tvingas ta lån eller skulder mot den utsattas vilja eller utan full förståelse för konsekvenserna, vilket kan leda till ekonomiskt långvarigt beroende och begränsad handlingsfrihet (Statens servicecenter, 2025). Det här ligger till grund för vår definition av ekonomiskt våld.

2. Tidigare forskning

2.2 Historiskt perspektiv

Ekonomiskt våld är inte ett nytt fenomen men har i forskningssammanhang inte inkluderats som egen våldsform förrän på senare år (Brå, 2024, s. 13). År 1971 infördes särbeskattning i Sverige vilket innebar att gifta makar beskattades individuellt för sina egna inkomster. Den tidigare

sambeskattningen, där kvinnans och mannens inkomst lades ihop och beskattades gemensamt, skapade en situation där kvinnan hamnade i beroendeställning till mannen. Införandet av särbeskattningen bidrog till att fler kvinnor började arbeta och blev ekonomiskt självständiga, vilket minskade beroendet av sin partner. Detta bidrog till en stor samhällsförändring och ett steg mot ökad jämställdhet då kvinnan inte längre satt i samma beroendeställning till sin partner och blev ett eget ekonomiskt subjekt (Jämställdhetsmyndigheten, 2024b).

På senare år har även andra reformer gjorts för att främja kvinnors ekonomiska ställning i det svenska samhället. Bland annat antogs jämställdhetslagen 1979 som innebar att män och kvinnor formellt fick samma villkor i svenskt samhällsliv. Lagen syftar till att främja kvinnor och mäns lika rätt i fråga om arbete, anställnings- och andra arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter. År 1995 infördes en reserverad månad i föräldraförsäkringen. Detta innebär att 30 dagar på sjukpenningnivå reserveras till vardera förälder om föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet och denna månad inte kan avstås till den andra föräldern. Sedan år 2015 har de reserverade dagarna utökats till 90 dagar (Jämställdhetsmyndigheten, 2024b). Utifrån dessa jämställdhetsreformer kan vi förstå att kvinnors ekonomiska position i samhället har förändrats och att kvinnor idag har större ekonomisk frihet. I takt med att kvinnor fått större frihet och självständighet i samhället rent juridiskt så kan vi förstå varför det ekonomiska våldet som fenomen blivit mer synligt.

Sverige skrev år 2011 under Istanbulkonventionen vilket är Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, där ekonomiskt våld är inkluderat i definitionen. Konventionen trädde i kraft 2014 och är det mest omfattande juridiskt bindande internationella fördraget för att bekämpa våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och våld i hemmet (Jämställdhetsmyndigheten, 2024a). I Istanbulkonventionen definieras våld mot kvinnor enligt följande:

“Ett brott mot de mänskliga rättigheterna och en form av diskriminering av kvinnor och avser varje fall av könsrelaterat våld som leder till, eller troligen kommer att leda till, fysisk, sexuell, psykisk eller ekonomisk skada eller fysiskt, sexuellt, psykiskt eller ekonomiskt lidande för kvinnor, inbegripet hot om sådana handlingar, tvång eller

godtyckligt frihetsberövande, oavsett om det sker i ett offentligt eller privat sammanhang” (Europarådet, 2011, s. 5).

Våld i hemmet definieras som:

“varje fall av fysiskt, sexuellt, psykiskt eller ekonomiskt våld som utövas inom familjen eller i hemmiljön eller mellan makar eller partner eller före detta makar eller partner, oavsett om förövaren delar eller har delat bostad med brottsoffret eller inte” (Europarådet, 2011, s. 5).

Istanbulkonventionen ställde krav på medlemsländer att vidta omfattande åtgärder för att skydda kvinnor och flickor från våld, lagföra förövare samt motverka ojämlika maktförhållanden med syfte att uppnå rättvisa, jämställdhet samt stärka kvinnors självständighet och frihet (Jämställdhetsmyndigheten 2024a).

I rapporten *Statens insatser mot ekonomiskt våld i nära relationer* har Riksrevisionen (2025) gjort en granskning över statliga myndigheter och verksamheters arbete mot ekonomiskt våld. Granskningen indikerar att det föreligger betydande strukturella brister i den statliga hanteringen av ekonomiskt våld i nära relationer, att kunskapen är begränsad och att bättre åtgärder behöver vidtas. Enligt rapporten har fenomenet varken tillräckligt uppmärksamats i regeringens strategiska målformuleringar eller i lagstiftningsprocessen. Trots att ett flertal myndigheter har initierat insatser på området, karaktäriseras verksamheterna av en generellt låg kunskapsnivå. Vidare framhålls risken för att myndigheters nuvarande regelverk och processer oavsiktligt kan exploateras av våldsutövare i syfte att utöva ekonomisk kontroll (Riksrevisionen, 2025, s. 6-7).

År 2025 kom en proposition från regeringen om en ny straffbestämmelse angående psykiskt våld. Förslaget föreslås att införas den 1 juli 2026 och innebär att det ska bli straffbart att:

“upprepat utsätta en annan person för kränkningar i form av beskyllning, nedsättande uttalande, förödmjukande beteende, otillbörligt hot, otillbörligt tvång eller otillbörlig övervakning, om kränkningarna sammantagna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla” (Prop. 2025/26:138, s. 1).

I propositionen återges Socialstyrelsens definition av psykiskt våld, vilket inkluderar ekonomiskt våld som en del av definitionen:

“Psykiskt våld kan enligt Socialstyrelsen vara hot, tvång, trakasserier, glåpord och förlöjliganden. Den våldsutsatta kan också utsättas för kontroll, social isolering och begränsningar i olika avseenden. Det kan även vara fråga om ekonomiskt våld, exempelvis genom kontroll av gemensamma ekonomiska tillgångar, eller materiellt våld, exempelvis genom att förstöra den utsattas personliga tillhörigheter.” (Prop. 2025/26:138, s. 8).

2.3 Statistik och Förekomst

Slagen dam: Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige - en omfångsundersökning (Lundgren et al., 2001, s. 11) var den första nationella undersökningen i Sverige som syftade till att studera omfattningen av mäns våld mot kvinnor. Rapportens fokus var att synliggöra våldets kontinuum, det vill säga att olika former av våld och kontrollerande beteenden bör förstås i relation till varandra snarare än som isolerade fenomen. Mäns våld mot kvinnor beskrivs ofta som en sammanhängande serie av överlappande fysiska, verbala och sexuella övergrepp, snarare än som isolerade händelser (Lundgren et al., 2001, s. 16). Ekonomiskt våld studerades här inte som en enskild form av våld. I studien har frågorna delats in i kategorierna fysiskt våld, sexuellt våld, hot om våld, kontrollerande beteende och sexuella trakasserier (Lundgren et al., 2001, s. 20).

Kvinnors trygghet – ett jämställt samhälle fyllt av våld (Westerstrand et al., 2022, s. 6) kan ses som en efterföljare till den tidigare nämnda nationella undersökningen *Slagen Dam* från 2001. I jämförelse med rapporten från 2001 så har ett skilt avsnitt inkluderats åt ekonomiskt våld. Kvinnorna i studien har svarat på fyra frågor om ekonomiskt våld, samtliga gäller våld från nuvarande make/sambo eller tidigare makar/sambos. Frågorna ställdes som beskrivningar av relationen till mannen, och kvinnorna fick ta ställning till huruvida beskrivningarna stämmer. Frågorna handlade om huruvida: (1) kvinnan fått bestämma om pengar eller köpa saker som hon ville eller inte, (2) mannen hindrat henne från att arbeta eller studera utanför hemmet, (3) mannen skadat hennes saker, ett husdjur eller annat hon tyckte om med avsikt eller (4), han tvingat henne att låna pengar, skriva på papper eller har använt kvinnan på annat sätt för att tjäna pengar (Westerstrand et al., 2022, s. 103). Resultaten visar att totalt 5 procent av kvinnorna

uppger att deras nuvarande make/sambo utsätter dem för ekonomiskt våld. Den vanligaste formen av ekonomiskt våld från en nuvarande make/sambo är att kvinnorna inte får bestämma över pengar eller köpa saker som de vill, vilket 4,2 procent uppger. Totalt rapporterar nästan 20 procent av kvinnorna att en tidigare make/sambo har utsatt dem för någon form av ekonomiskt våld. Även här är det vanligast att kvinnan inte fick bestämma om pengar eller köpa saker som hon ville, vilket 13 procent uppger (Westerstrand et al., 2022, s. 104-105).

I Brottsförebyggande rådets kartläggning av brott i nära relation från 2012 avgränsas rapporten till att undersöka misshandel, sexuellt våld, hot och trakasserier i nära relationer (Brå, 2014, s. 6). I rapporten från 2024 om brott i nära relation har Brå (2024, s. 13) breddat definitionen av våld jämfört med rapporten från 2014. I den senare rapporten inkluderas ekonomiskt, materiellt och digitalt våld. Resultaten från rapporten utgår från ett särskilt utformat frågeavsnitt om olika former av våld utövat av en nuvarande eller tidigare partner. Ekonomiskt våld mäts i Brås rapport genom frågor om respondentens partner har kontrollerat ekonomin mot dennes vilja eller vetskap (Brå, 2024, s. 18). Resultaten visar att 15,2 procent av kvinnorna uppger att de blivit utsatta av någon form av våld i nära relation under 2022. När det gäller utsatthet av ekonomiskt våld under 2022 uppger 1,4 procent av kvinnorna att de blivit utsatta (Brå, 2024, s. 25). När det gäller upprepad utsatthet av ekonomiskt våld visas 0,6 procent av kvinnorna under 2022 att de blivit utsatta (Brå, 2024, s. 41). Statistiken visar även att 5,7 procent av kvinnorna uppger att de någon gång utsatts för ekonomiskt våld under sitt liv (Brå, 2024, s. 67).

Brå belyser att det är svårt att göra jämförelser av nivåer av utsatthet i och med att våldsbegreppet utvidgats men också för att olika studier använder sig av olika mått och definitioner på våld i nära relation. Detta gäller även jämförelser mellan Brås tidigare rapport från 2014 och den senare från 2024. Jämförelser av resultat blir inte bara svåra att göra över tid utan också mellan studier då metoderna att mäta våld skiljer sig åt (Brå, 2024, s. 13). Vi kan se att resultaten från de olika studierna som finns visar skilda resultat vad gäller omfattningen av ekonomiskt våld. I och med att de tidigare studierna på området våld i nära relation inte mätt ekonomiskt våld är det svårt att veta hur utsattheten sett ut över tid.

Bruno et al. (2025, s. 2194) undersöker förekomsten av mäns ekonomiska våld mot kvinnor och studien bygger på enkätdata från ett nationellt representativt urval i Sverige med 6611 deltagare. Resultatet visar att 13 procent av kvinnorna utsatts för ekonomiskt våld och att kvinnor rapporterar ekonomiskt våld från en tidigare partner i högre utsträckning än från en nuvarande partner (Bruno et al., 2025, s. 2202). Resultaten från studien visar att det är ovanligt att enbart uppleva ekonomiskt våld och att 88,5 procent uppger att de har upplevt minst en annan form av våld i samband med det ekonomiska (Bruno et al., 2025, s. 2204). Vidare framkommer att ekonomiska resurser har en dubbelbunden betydelse för våldsutsattheten. Å ena sidan kan en egen inkomst stärka kvinnans position och minska risken för våld. Å andra sidan kan ökad ekonomisk självständighet utmana den rådande maktbalansen. I dessa fall kan risken för fysiskt och sexuellt våld istället öka, då våldet används som ett medel för att återupprätta kontroll och begränsa kvinnans möjligheter till förvärvsarbete (Bruno et al., 2025, s. 2198). Den mest framträdande riskfaktorn är dock föräldraskap. Skillnaderna mellan kvinnor med och utan barn är betydande, även när hänsyn tas till ålder, och att bli mamma innebär att risken för ekonomiskt våld fördubblas. Moderskap framstår således som den enskilt starkaste riskfaktorn för utsatthet för ekonomiskt våld i nära relationer (Bruno et al., 2025, s. 2204-2205). Resultaten pekar på behovet av ökad kunskap och medvetenhet om ekonomiskt våld inom såväl myndigheter som stödinsatser (Bruno et al., 2025, s. 2207).

Ulmestig och Eriksson (2017, s. 568) har i artikeln *Financial consequences of leaving violent men – women survivors of domestic violence and the social assistance system in Sweden* undersökt de ekonomiska konsekvenserna för kvinnor i Sverige som har lämnat våldsamma relationer. Studien baseras på 13 intervjuer, där kvinnor med låg inkomst, invandrarbakgrund och social utsatthet var överrepresenterade. I resultatet framkom att det ekonomiska utnyttjandet och den kontroll kvinnorna utsatts för dels påverkade deras förmåga att uppnå en rimlig levnadsstandard långt efter att förhållandet hade upphört och skapade svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Vidare framkom att sociala bidragssystemet och socialarbetare kan spela en viktig roll genom att ge ekonomiskt stöd, emotionellt stöd, respekt och bekräftelse, vilket kan hjälpa kvinnorna att bli självständiga och undvika att återvända till den våldsamma relationen. Samtidigt visar studien att vissa kvinnor upplevde brist på erkännande och maktutövning från socialtjänsten, ibland på sätt som påminde om tidigare övergrepp. Författarna menar att detta

måste förstås i relation till maktstrukturer i välfärdsstaten, där behovsprövat ekonomiskt stöd ger socialarbetare stor handlingsfrihet och kan påverkas av faktorer som klass och etnicitet. Istället för särskilda insatser för våldsutsatta förespråkar författarna mer universella välfärdssystem som garanterar ekonomisk grundtrygghet som en rättighet (Ulmetig & Eriksson, 2017, s. 568-569).

Bruno (2018, s. 181) undersöker i sin artikel *Financial oppression and post-separation child positions in Sweden* hur barn till separerade föräldrar positioneras inom den svenska välfärdsstatens arbete kring försörjning, bidrag och umgänge, med särskilt fokus på ekonomiskt förtryck efter separation. Studien bygger på intervjuer med åtta mödrar med erfarenhet av ekonomiskt förtryck samt analyser av domstolsbeslut kring vårdnad, boende och underhåll, och överklaganden av försörjningsstöd i Sverige (Bruno, 2018, s. 184). Resultaten visar att ekonomiskt förtryck vid separation ofta osynliggörs i frågor om ekonomiskt bistånd samt i vårdnads- och umgängestvister vid föräldrars separation, vilket inte bara påverkar kvinnan utan också barnens rätt till skydd och resurser. När det gäller frågor om både socialbidrag och vårdnad så betonas ofta samarbete oavsett om det är påstått eller bekräftat att pappan utsatt mamman och barnen för våld. Detta sätter oftast mamman som utsätts för ekonomiskt våld i ett dilemma där hon behöver välja mellan att argumentera för sina barns rättigheter med risken att provocera fadern och därmed utsätta sig själva och barnen för våld, eller sänka sina krav och riskera att låta dem lida av brist på försörjning (Bruno, 2018, s. 189-190).

Ulmetig och Eriksson (2021, s. 1625) har i artikeln *It's Not All About Money": Toward a More Comprehensive Understanding of Financial Abuse in the Context of VAW* undersökt kvinnors erfarenheter av ekonomiskt våld i nära relationer och hur detta samverkar med andra former av våld mot kvinnor. Studien baseras på intervjuer med 19 kvinnor i tre olika kommuner i Sverige med varierande storlek och karaktär. Alla de intervjuade kvinnorna hade lämnat en relation med en våldsam man mellan 1 månad till 7 år innan intervjuerna. Kvinnorna var mellan 25-55 år och 18 av dem hade barn (Ulmetig & Eriksson, 2021, s. 1630). Med utgångspunkt i feministisk teori belyser författarna att ekonomiskt våld utgör en integrerad del av mäns våld mot kvinnor, tätt sammankopplat med ojämlika maktrelationer och kvinnors strukturella underordning. Genom att begränsa kvinnors tillgång till och kontroll över ekonomiska resurser skapas en beroendeställning som får långtgående konsekvenser för individens hälsa och ekonomiska

trygghet. Vidare framkommer att ekonomiskt våld ofta förekommer tillsammans med psykiskt, fysiskt och sexuellt våld och fortsätter även efter separationen. Detta gör att det ekonomiska våldet kan förstås som en del av ett kontinuum av våld (Ulmestig & Eriksson, 2021, s. 1642). Resultatet visar även att kvinnors erfarenheter av ekonomiskt våld påverkas av faktorer såsom klass och etnicitet, vilket synliggör betydelsen av ett intersektionellt perspektiv. Avslutningsvis identifieras en betydande kunskapslucka på området. Trots att ekonomiskt våld framstår som en allvarlig och tydlig form av våld är det fortfarande inte tillräckligt uppmärksammat i både policyutformning och forskning, vilket enligt studien visar på behovet av ökad kunskap och fler insatser för att motverka våldet (Ulmestig & Eriksson, 2021, s. 1643).

3. Teoretisk bakgrund

3.1 Normaliseringsprocessen

Eva Lundgren (2012, s. 13) beskriver i sin bok *Våldets normaliseringsprocess och andra våldsförståelser* om hur våld i nära relationer successivt normaliseras och blir en del av vardagen för den utsatta. Hon utgår från ett feministiskt perspektiv där våldet ses som en könskapande process från männens sida (Lundgren, 2012, s. 20). Lundgren (2012, s. 27) förklarar hur de utsatta kvinnorna aktivt förhåller sig till våldet som en strategi för att hantera våldet och överleva vardagen.

Normaliseringsprocessen beskriver hur våldet ofta börjar subtilt, exempelvis genom att gradvis isolera och kontrollera beteenden som sedan successivt eskalerar över tid. Ett centralt inslag i normaliseringsprocessen är gränsförskjutning, där den våldsutsatta successivt anpassar sig till våldet. Våldsutövaren bidrar till denna normalisering genom att få den utsatta att anpassa sig, tolerera våldet samt omtolka handlingarna som uttryck för kärlek, omsorg och omtanke (Lundgren, 2012, s. 29). I och med att våldet successivt blir en del av vardagen förskjuts gränserna för vad som uppfattas som accepterat och inte. Gränserna mellan vad som är våld och inte blir successivt mer otydliga, vilket leder till att kvinnan anpassar sig till mannens villkor och accepterar både sin underordning och hur hon behandlas. Samtidigt intar våldsutövaren en

överordnad position som präglas av kontroll och dominans, vilket skapar en tydlig maktobalans i relationen (Lundgren, 2012, s. 20, 31-32).

Ytterligare inslag i normaliseringsprocessen är våldutövarens ständiga växlande förhållningssätt gentemot kvinnan. Våldsutövaren kan snabbt växla mellan att vara omtänksam och att vara våldsam (Lundgren, 2012, s. 34). Lundgren förklarar att när mannen visar omtanke eller vänlighet kan kvinnan känna tacksamhet och lättnad trots den ökande kontrollen och isoleringen. Detta kan leda till att hon hamnar i en starkare känslomässig beroendeställning och skapar en förståelse för varför hon inte lämnar (Lundgren, 2012, s. 34, 36).

Genom normaliserat våld, kontroll och isolering förändras också kvinnans verklighetsuppfattning. Detta förklaras som våldets internalisering där mannens verklighetsförståelse successivt också blir kvinnans (Lundgren, 2012, s. 37). Detta kan leda till att kvinnan börjar se sig själv som ansvarig eller upplever att hon förtjänar det (Lundgren, 2012, s. 40). Detta leder i sin tur till att hennes möjligheter att lämna relationen försvåras, hon fortsätter att anpassa sig till våldet för att överleva samtidigt som mannens maktposition stärks och våldet fortsätter och eskalerar (Lundgren, 2012, s. 44). Lundgren (2012, s. 45) betonar vikten av hjälp och stöd för att kvinnan ska kunna ta sig ur den våldsamma relationen för gott.

3.2 Våldets kontinuum

Ett centralt begrepp för en sammanhållen förståelse av våld är idén om ett *kontinuum av våld*, ett begrepp som utvecklas av Kelly (1987, s. 5). Begreppet syftar dels till att synliggöra hur olika former av våld i verkligheten inte alltid kan särskiljas eller avgränsas tydligt från varandra. Lindriga och mer grova former av våld tenderar att överlappa och samverka, vilket kan försvåra för den våldsutsatta att dra skarpa gränser och leda till att gränserna förskjuts för vad som anses vara accepterat och inte. Våldets kontinuum kan enligt Kelly (1987, 48-49) förstås som att mindre allvarliga handlingar bidrar till en successiv normalisering av det mer allvarliga våldet. Dessutom fångar begreppet tendensen att förminska sina erfarenheter av våld och endast definiera grövre våld som våld.

3.3 Feministisk våldsteori

Feministisk våldsteori utgår från att det finns en social ojämlikhet mellan män och kvinnor (Bruno et al., 2025, s. 2195). Detta grundar sig i tanken om att kön skapas socialt, mer eller mindre avsiktligt genom könsskapande processer. De könsskapande processerna innefattar en hierarkisk dimension där män och manliga egenskaper värderas högre än kvinnor och kvinnliga egenskaper (Evertsson, 2022, s. 80). Utifrån en feministisk förståelse av våld är våldsprocessen både könad och en aktivt könsskapande process från männens sida. Det hänger ihop med tanken om att det finns en "normal" maktobalans mellan könen i vårt kulturella sammanhang där manlighet är det överordnade som ges status och makt. Vidare kan makt både utövas legitimt, men också illegitimt genom våld. Våldet kan därför ses som en väg till makt som förstärker mannens manlighet och överordning (Lundgren, 2012, s. 20). Feministisk våldsteori fokuserar på våldsutövarens maktposition och beskriver våld som ett fysiskt, psykologiskt, emotionellt, sexuellt, ekonomiskt och socialt fenomen. Teorin betonar hur förövaren utövar olika former av våld för att utöva makt och kontroll över den våldsutsatta genom att utnyttja strukturella och relationella maktpositioner. Feministisk våldsteori fokuserar på effekterna av våldet, maktstrukturer och på hur våldets riktning kan förstås utifrån förövarens status och privilegier. Exempelvis kan förövaren använda ekonomiskt våld för att hamna i ekonomiskt överläge, begränsa våldsutsattas ekonomiska självständighet och handlingsfrihet för att på olika sätt isolera, kontrollera och begränsa personen från sysselsättning, arbete, studier. Detta skapar ett beroendeförhållande och en maktobalans där den våldsutsatta hamnar i en underställning vilket försvårar möjligheten för den våldsutsatta att lämna relationen (Bruno et al., 2025, s. 2195-2196).

3.3.1 Intersektionellt perspektiv

Enligt Ahrne (2022, s. 211) handlar det intersektionella perspektivet om att förstå hur sociala ordningar, ojämlikheter och maktstrukturer formas genom att analysera hur kön, etnicitet, klass, sexualitet, ålder och andra sociala skikt samverkar. Perspektivet är ofta förknippat och samspelar med det feministiska perspektivet. Ahrne (2022, s. 209) beskriver hur intersektionalitet används för att analysera hur olika delar av en persons identitet och samhällsposition samverkar och påverkar individens maktposition i olika situationer. En och samma individ kan samtidigt vara utsatt för flera former av förtryck och diskriminering. Vidare kan en person både ha en underordnad position i ett sammanhang och en överordnad position i ett annat sammanhang,

vilket visar hur olika skikttningsdimensioner kan ha olika betydelse beroende på den kulturella och sociala kontext man befinner sig i. På så sätt samverkar, överlappar, förstärker eller motverkar samhällsskikt och maktdimensioner varandra. Den intersektionella analysen används för att förstå hur vissa grupper och individer i samhället är särskilt utsatta för förtryck och diskriminering, och behöver inkluderas inom feministisk teori för att förstå helheten och individernas situation (Ahrne, 2022, s. 209-214).

4. Metod

4.1 Tillvägagångssätt

För att hitta relevant litteratur, artiklar, och tidigare forskning sökte vi på “ekonomiskt våld” i Lunds universitets söksystem Finn. För att bredda vår sökning använde vi oss av avancerad sökning och skrev in: “economic abuse” OR “financial abuse” OR “economic conditions of women” OR “economic violence”, för att hitta ytterligare relevanta artiklar och litteratur till vår studie. Utöver databassökningen har vi gjort en manuell kedjesökning där relevanta referenser har funnits i litteraturens källförteckningar som vi använt i studien. Vi valde att avgränsa vår sökning till tidigare forskning i Sverige då vår studie endast sträcker sig till en svensk kontext.

För att besvara studiens frågeställning tillämpades en kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer som grund för analysen (Bryman, 2018, s. 563). Den semistrukturerade intervjuguiden möjliggjorde öppna frågor samtidigt som den gav utrymme för följdfrågor, vilket bidrog till en mer nyanserad och fördjupad datainsamling. Guiden utformades utifrån studiens syfte, frågeställningar och teoretiska ramverk. Eftersom studien syftar till att skapa förståelse för hur ekonomiskt våld upplevs, tolkas och konstrueras av olika aktörer valdes kvalitativa intervjuer som metod. Metoden valdes för att fånga intervjupersonernas erfarenheter och upplevelser på ett djupgående sätt då studien inte har som mål att mäta förekomsten av ekonomiskt våld, utan att undersöka hur fenomenet förstås och definieras i praktiken.

Intervjufrågorna formulerades för att ge intervjupersonerna möjlighet att beskriva sina erfarenheter och uppfattningar kring ekonomiskt våld. Frågorna utgick från studiens teoretiska

perspektiv, såsom feministisk våldsteori, våldets kontinuum, normaliseringsprocessen och intersektionalitet. Exempelvis ställdes frågor om hur ekonomiskt våld tar sig i uttryck, vilka grupper som uppfattas som särskilt utsatta samt vilka strukturella hinder som finns i arbetet mot ekonomiskt våld. Intervjuerna inleddes med bakgrundsfrågor om intervjupersonernas arbete för att skapa förståelse för deras erfarenheter och arbetskontext. Därefter följde frågor om våld i nära relationer generellt, innan fokus riktades mot ekonomiskt våld och hur det definieras och förstås i praktiken. Samma intervjuguide användes i samtliga intervjuer, men två kompletterande frågor lades till i intervjuerna med juristerna eftersom dessa bedömdes som särskilt relevanta för deras yrkesroll (se bilaga 8.1).

Vi har inför arbetet med studien genomfört en informantintervju med en som arbetar som samordnare mot ekonomiskt våld i en kommun i Sverige (Ryen, 2004, s. 83). Intervjun var ämnad till att ge oss en övergripande förståelse för det arbete som görs och den hjälp och stöd som erbjuds i kommunen. Intervjun har därmed inte använts som underlag till vår empiriska analys. Intervjun genomfördes också med syfte att få inblick i hur vår studie ska utformas, få möjlighet att kontrollera om vår intervjuguide innehåller relevanta frågor samt få överblick i hur lång tid de resterande intervjuerna kommer att ta.

Vi etablerade kontakt med intervjupersonerna genom sökningar på kvinnojourer och organisationer som arbetar mot ekonomiskt våld. Intervjupersonerna kontaktades därefter via mejl med en förfrågan om deltagande och informerades om uppsatsens ämne och syfte. Informantintervjun genomfördes i slutet av mars och resterande intervjuer genomfördes under april månad. I en av sju intervjuer deltog två intervjupersoner tillsammans vilket resulterade i att vi intervjuade åtta deltagare totalt till grund för analysen. I fem av intervjuerna deltog vi båda som intervjuare och i två av dem deltog endast en av oss som intervjuare. Tre av intervjuerna genomfördes fysiskt på plats och de resterande fyra genomfördes digitalt. Intervjuerna varade mellan 30 minuter och en och en halv timme. Alla intervjuer genomfördes och spelades in med muntligt samtycke från intervjupersonerna.

Innan intervjuerna genomfördes förberedde vi oss väl genom att lära oss intervjuguiden noggrant och innan bestämma vem av oss som skulle ta ansvar för vilka frågor. Guiden användes som en checklista vilket gjorde att vi kunde vara flexibla med hur och när vi ställde vissa frågor när intervjupersonerna avvek eller svarade på frågor redan innan vi ställt dem. Vi avslutade samtliga intervjuer med att informera respondenterna om möjligheten att återkomma med eventuella synpunkter eller ytterligare svar de kommit på i efterhand samt frågade om tillåtelse om att vi hör av oss med kompletterande frågor vid behov (se bilaga 8.1).

Vi har genomfört en tematisk analys, en kvalitativ analysmetod som används för att skapa mening i ett stort empiriskt material (Barman & Weurlander, 2025, s. 38). Inledningsvis bekantade vi oss med datamaterialet. Detta gjorde vi genom att manuellt transkribera intervjuerna ordagrant samt läsa igenom och jämföra transkriberingarna upprepade gånger för att skapa en helhetsförståelse. Därefter kodades materialet för att identifiera likheter och skillnader mellan intervjuerna för att sedan definiera och identifiera återkommande teman och subteman som låg till grund för analysens struktur och som sedan tolkades i relation till relevanta teorier och vår teoretiska förståelse (Barman & Weurlander, 2025, s. 45).

Eftersom att vårt syfte med studien är att undersöka hur ekonomiskt våld förstås och definieras samt vilka hinder och problematik som våra intervjupersoner upplever har vi valt att lägga mycket vikt vid vår redovisning av empirin för att ge utrymme för en djupare och nyanserad förståelse av våra resultat.

4.2 Urval

Studien utgår från en kvalitativ metod med totalt åtta kvinnliga intervjupersoner verksamma i Skåne, Göteborg och Stockholm. Urvalet är målstyrt, vilket innebär ett urval där intervjupersonerna medvetet valts ut utifrån deras relevans, yrkesroll och erfarenhet av ämnet ekonomiskt våld för att besvara våra frågeställningar (Bryman, 2018, s. 496). Totalt genomfördes sju intervjuer med åtta intervjupersoner som arbetar inom olika stödjande organisationer samt Polismyndigheten. Vi intervjuade tre verksamhetssamordnare från kvinnojourer i Skåne, Stockholm respektive Göteborg, en jurist på en kvinnojour i Göteborg, en samordnare på en

tjejjour i Skåne, en kontaktperson för ett skyddat boende i Stockholm samt en polis och en jurist från Polismyndigheten. Genom att inkludera aktörer från flera yrkesroller skapas en bättre förståelse samt flera perspektiv på arbetet mot ekonomiskt våld.

Valet att intervju representanter från olika verksamheter som arbetar mot våld i nära relationer grundar sig i studiens syfte att undersöka hur ekonomiskt våld definieras och förstås samt vilka erfarenheter och upplevelser yrkesverksamma har i mötet med våldsutsatta kvinnor. Vidare motiveras vårt urval av tillgång till intervjupersoner samt bristen på forskning när det kommer till de yrkesverksammas roll inom området. Eftersom våld i nära relationer är ett känsligt ämne upplevde vi det som svårt att få kontakt med våldsutsatta kvinnor att medverka i studien. Detta påverkade vår frågeställning och därmed vårt urval av deltagare. Valet att tillfråga deltagare från främst kvinnojourer grundar sig i att kvinnor i högre utsträckning än män utsätts för våld av en närstående (Brå, 2024, s. 7).

4.3 Begränsningar

Studien innehåller vissa begränsningar. En central begränsning har varit att vi inte lyckades inkludera representanter från socialtjänsten, trots försök att nå flera verksamheter. Avsaknaden av detta perspektiv innebär en begränsning då socialtjänsten utgör en central funktion i arbetet med stöd och hjälp till kvinnor som utsätts för våld i nära relationer. Vi bedömer däremot inte att antalet genomförda intervjuer i sig utgör en begränsning, eftersom materialet gav återkommande och innehållsrika beskrivningar kopplade till studiens syfte. Däremot hade inkludering av en representant från socialtjänsten sannolikt kunnat bidra med ytterligare nyanser och ett bredare perspektiv på arbetet mot ekonomiskt våld.

Ytterligare en potentiell begränsning är att vissa intervjuer genomfördes av oss båda som intervjuare medan två genomfördes av endast en av oss. Intervjuerna genomfördes dock utifrån samma intervjuguide och med ett liknande förhållningssätt vilket bidrog till att datainsamlingen insamlades på ett konsekvent sätt. Vid genomgång av intervjumaterialet upplevde vi inga tydliga skillnader vad gäller intervjuernas omfattning eller relevans för studiens syfte. Däremot kan närvaron av oss båda som intervjuare ha gjort att fler följdfrågor ställdes samt att

intervjusituationen i högre grad liknade ett samtal mellan tre personer. Detta kan i viss mån ha påverkat det insamlade materialet, men vi bedömer att eventuella skillnader inte varit av sådan omfattning att de påverkat studiens resultat eller slutsatser på ett väsentligt sätt.

Eftersom studien har avgränsats till mäns våld mot kvinnor inkluderas inte andra gruppers utsatthet i samma utsträckning. Vi är medvetna om att ekonomiskt våld förekommer i olika typer av relationer och att denna avgränsning som fokuserar på mäns ekonomiska våld mot kvinnor utesluter andra grupper som utsätts för samma typ av våld. Samtidigt möjliggör avgränsningen en mer fördjupad analys av det valda forskningsområdet och utgår från tidigare forskning och statistik som visar att kvinnor är överrepresenterade bland dem som utsätts för våld i nära relationer (Brå, 2024, s. 7).

Vi har gjort flera metodologiska val för att uppnå tillförlitlighet i vår studie (Bryman, 2018, s. 467). För det första har vi använt samma intervjuguide i samtliga intervjuer för att skapa ett konsekvent tillvägagångssätt och öka jämförbarheten mellan intervjuerna. Genom inspelning och manuell transkribering av intervjuerna minskade vi risken för minnesförvrängning av empirin. Vidare har vi stärkt tillförlitligheten genom att redovisa citat från intervjupersonerna men också genom att vara transparenta och tydligt redovisa vårt urval, datainsamling och analysprocess. Genom att vi inkluderat intervjupersoner från olika stödorganisationer och myndigheter med erfarenhet av arbete mot ekonomiskt våld, möjliggörs variation av perspektiv och en mer nyanserad förståelse vilket stärker studiens tillförlitlighet. Däremot kan vårt urval beskrivas som sekundära källor för att undersöka upplevelser hos andra människor som utsätts för ekonomiskt våld, vilket gör att vi inte kan garantera att det är exakt så kvinnorna själva upplever det. Resultaten kan därmed beskrivas som tolkningar av andra människors upplevelser. Däremot liknar våra resultat det som framkommit i tidigare studier som undersökt upplevelser hos kvinnor som själva utsatts för ekonomiskt våld vilket gör att våra resultat kan bedömas som trovärdiga. Urvalet bedöms därmed också som pålitligt men däremot gör det begränsade antalet intervjupersoner att våra resultat inte går att generaliseras till ett större samhälleligt sammanhang. Det har däremot bidragit till en inblick i hur aktörer som arbetar med våld i nära relation ser på det ekonomiska våldet. Vi är också medvetna om att fullständig objektivitet är svårt att nå eftersom vi är färgade av de teoretiska perspektiven och vår förståelse vi utgått från

när vi genomfört studien. Genom att vara medvetna om detta har vi kunnat sträva efter att förhålla oss kritiskt till våra slutsatser (Bryman, 2018, s. 467-469).

4.4 Etiska överväganden

Det finns flera etiska överväganden att ta hänsyn till i denna studie. Våld i nära relationer och ekonomiskt våld är känsliga ämnen och det är därmed viktigt att säkerställa att det insamlade materialet hanteras och behandlas på ett korrekt sätt. Samtliga intervjupersoner i studien behandlas konfidentiellt med syfte är att säkerställa att inga individer eller verksamheter kan identifieras samt skydda deltagarnas integritet och personliga information. För att säkerställa att intervjupersonernas uppgifter behandlas konfidentiellt har samtliga stödorganisationer inte benämnts med specifika namn. Eftersom Polismyndigheten sträcker sig i hela Sverige har vi bedömt det som svårt att identifiera intervjupersonerna och därmed valt att behålla myndighetens namn.

Information om att deltagandet var frivilligt samt att deltagarna när som helst, och utan motivering, kunde avbryta sin medverkan kommunicerades muntligen vid intervjutillfället. I anslutning till detta inhämtades intervjupersonernas samtycke (se bilaga 8.1). Detta bidrar till att säkerställa att känsliga uppgifter hanteras på ett etiskt och korrekt sätt. Vidare informerades intervjupersonerna om hur materialet kommer transkriberas och behandlas, samt om syftet med transkriberingen och att intervjuerna kommer att transkriberas för hand för att minimera risken att innehållet sprids digitalt via nätet samt säkerställa en säker hantering av informationen. Sammantaget syftar dessa etiska överväganden till att minimera risken för skada, förhindra felanvändning av personlig information, och säkerställa att all data hanteras på ett ansvarsfullt och korrekt sätt (Bryman, 2018, s. 170).

5. Diskussion och Analys

5.1 Konstruktion av ekonomiskt våld

Utifrån respondenternas berättelser framträder flera återkommande teman kring ekonomiskt våld. Dessa analyseras i relation till tidigare forskning och studiens teoretiska ramverk. Ett

återkommande tema i intervjuerna är att ekonomiskt våld används av män som en väg till makt och kontroll. Ytterligare teman som återkommer i intervjupersonernas berättelser är att det ekonomiska våldet är en central del av det så kallade eftervåldet och tenderar att fortsätta långt efter att kvinnan lämnat den våldsamma relationen, samt att ekonomiskt våld ofta flyter samman med digitalt våld.

5.1.1 Makt och kontroll

Inledningsvis kan vi se hur ekonomiskt våld beskrivs som olika former av makt och kontroll över kvinnan när hon är i den våldsamma relationen. Samtliga intervjupersoner beskriver hur ekonomin används som ett verktyg för att utöva makt och kontroll över flera delar av kvinnans liv. En vanlig beskrivning från intervjupersonerna om hur männen tar kontrollen över ekonomin är att kvinnan tvingas föra över sin egen lön till mannen eller till något gemensamt konto som han har kontroll över. Genom att göra detta finns det en möjlighet till att kontrollera flera delar av kvinnans vardag, då han både kan begränsa hur mycket pengar hon kan använda och spåra var hon spenderar pengarna någonstans. Att ständigt behöva stå till svars för sina inköp, förklara sina handlingar och leva under ekonomiska begränsningar beskrivs av flera intervjupersoner som psykologiskt nedbrytande. En av intervjupersonerna från en kvinnojour i Stockholm ger ett exempel på hur ekonomin används som verktyg för kontroll i vardagliga situationer.

“Jag har en kvinna som berättade att hon, när hon går och handlar så får hon 1. redogöra för hur länge hon har varit inne i affären, så hon klockar när hon går in i affären och sen kan hon visa på kvittot när hon går ut, så snacka om kontroll, men dessutom måste hon redogöra för varför har du köpt dom här apelsinerna och varför tog du så många, alltså så att hela det här blir kopplat till ekonomin fast det egentligen handlar om makt och kontroll, för det är det som är grunden i varje fall då. Man får inte duscha för länge, man får redogöra för hur länge man duschar och hur mycket det kostar, hur många kubik vatten man gör av med när man duschar, också ekonomiskt våld men också väldigt bra kopplat till psykiskt våld och kontroll och makt” (Samordnare, Kvinnojour Stockholm).

I citatet handlar det inte enbart om pengar eller hushållsekonomi, utan om hur ekonomiska argument används för att legitimera övervakning och kontroll av kvinnans beteende. Genom att kvinnan tvingas redogöra för sina inköp och sin vattenförbrukning skapas en situation där hennes

självständighet successivt begränsas. Det ekonomiska våldet blir därmed nära sammanlänkat med psykiskt våld, då kontrollen också påverkar kvinnans känsla av frihet och autonomi.

Ur ett feministiskt våldsperspektiv kan detta förstås som ett uttryck för könad maktutövning där mannen upprätthåller kontroll genom ekonomiska resurser och begränsningar (Bruno et al., 2025, s. 2195). I citatet synliggörs hur mannen genom ekonomisk kontroll skapar ett maktövertag där kvinnans vardag ständigt övervakas och ifrågasätts. Det här hade kunnat vara ett steg i en normaliseringsprocess, då kontrollen sker gradvis och integreras i vardagliga situationer som matinköp och duschning. Handlingar som utifrån kan framstå som "små" blir en del av ett större mönster av kontroll och underordning (Lundgren, 2012, s. 29).

5.1.2 Eftervåldet

Vidare beskrivs det ekonomiska våldet mer specifikt som en form av makt och kontroll som kvinnan ofta fortsätter utsättas för även efter hon har lämnat relationen. Det ekonomiska våldet beskrivs som en central del av det så kallade eftervåldet. En kontaktperson på ett skyddat boende beskriver att kvinnor som lämnat en våldsam relation och kommer till ett skyddat boende slipper det direkta fysiska och sexuella våldet, men att det ekonomiska våldet ofta hänger kvar och kan fortsätta långt efter att kvinnan lämnat mannen. Återkommande teman är att det ofta yttrar sig i form av utnyttjande av samhällets system, exempelvis genom fördröjning av bodelningar och vårdnadstvister eller att mannen försöker kontrollera olika former av bidrag vilket kan ge långvariga ekonomiska konsekvenser för den som utsätts. Genom att fördröja familjerättsliga processer tvingas kvinnan in i kostsamma tvister med bodelningsförrättare och juridiska ombud. Separation innebär således inte ett slut på maktutövningen, utan snarare en förändring av den. Möjligheten till frigörelse försvåras därför eftersom kvinnan låses fast i en tvingande interaktion med förövaren kring praktiska och finansiella frågor.

I intervjuerna kan vi se att gemensamma barn framstår som en effektiv väg för mannen att kunna fortsätta utöva kontroll över kvinnan. När den direkta fysiska och känslomässiga kontrollen går förlorad, återstår ekonomin och de gemensamma barnen som de sista tillgängliga verktygen för att bibehålla makt över kvinnors liv. En samordnare på en kvinnojour i Stockholm beskriver det

som att män gör allt i sin makt för att straffa kvinnorna, även genom små medel. Hon beskriver att det kan handla om att vägra betala förskoleavgifter eller att behålla och sälja barnens kläder och utrustning till fritidsaktiviteter så att mamman behöver köpa nytt varje gång barnen kommer tillbaka till henne. I likhet med resultaten från Bruno et al. (2025, s. 2204-2205), tyder det här på att föräldraskap kan vara en riskfaktor för ekonomiskt förtryck efter separation.

Utifrån feministisk våldsteori kan det ekonomiska våldet förstås som ett uttryck för hur patriarkala maktstrukturer reproduceras även efter att relationen formellt avslutats (Bruno et al., 2025, s. 2195; Lundgren, 2012, s. 20). Mannens behov av att straffa kvinnan kan tolkas som ett sätt att återupprätta en förlorad maktposition när kvinnan lämnat relationen och därmed brutit den direkta kontrollen. Genom ekonomiska konflikter och juridiska processer skapas nya möjligheter att utöva makt över kvinnan efter separationen. Vidare kan denna maktobalans förstås som en del av ett större sammanhang utifrån följande exempel.

“/.../ det jobbigaste med det ekonomiska våldet är oftast att det tar väldigt lång tid innan du känner att du är över på andra sidan trots att du har försökt lämna relationen bakom dig sen många år. Så kan du ge dig sjutton på liksom, då kan man jävlas om; vem ska ha barnbidraget, underhållsstöd, har man ju rätt till, bostadsbidrag, alltså allt. Om man vill jäklas med nån, för män som begår våld mot kvinnor som är liksom, det är ju människor som vill ha kontroll och utöva sin makt, och det kommer man fortsätta med, alltså de allra flesta fortsätter med det till de hittar en ny kvinna, och sen börjar de om. De fortsätter med det här och ekonomiskt våld är ju väldigt effektivt” (Jurist, Polismyndigheten).

I citatet ovan betonas ytterligare hur ekonomiska frågor kring exempelvis barnbidrag, underhållsstöd och bostadsbidrag fungerar som en form av långsiktig maktutövning för att fortsätta utöva makt. Vidare kan uttalandet om att männen “fortsätter med det till de hittar en ny kvinna, och sen börjar de om” förstås som en beskrivning av våldet som ett mönster snarare än isolerade handlingar. Det antyder att våldet är kopplat till en bredare struktur av könad makt och kontroll där kvinnors underordning reproduceras i nya relationer. Ur ett feministiskt våldsperspektiv kan vi förstå hur ekonomiskt våld inte bara är ett individuellt problem, utan en

del av samhälleliga maktstrukturer där ekonomiska resurser används av män för att kontrollera och begränsa kvinnor (Bruno et al., 2025, s. 2195).

5.1.3 Ekonomiskt våld och digitalisering

Vidare kan vi se att flera av intervjupersonerna pratar om ekonomiskt våld i relation till olika våldsformer. Mer specifikt kan vi se hur det kopplas ihop med den digitala utvecklingen och att de belyser att det idag är lättare att kontrollera en annan persons ekonomi då allt idag sker digitalt. Således kan vi se att det ekonomiska våldet är tätt sammankopplat till det digitala våldet. Det kan handla om gemensamma bankkonton, kontroll över kvinnans BankID och swish historik som gör det möjligt för mannen att ha total insyn i hur mycket kvinnan spenderar samt vart hon spenderar pengarna. En jurist från Polismyndigheten förklarar detta i relation till den digitala utvecklingen.

“Förut /.../ kunde man liksom i lönnedom spara undan pengar, då kunde man liksom gömma kontanter, i en strumpa eller du vet, ja nånting. Och du kunde smussla undan det på ett enklare sätt, trots, även om din man krävde att få ta del av kvitton och att du skulle redovisa alla inköp och liknande, då fanns det liksom en liten möjlighet i vart fall att spara lite här och där. Idag, så är ju allting elektroniskt” (Jurist, Polismyndigheten).

Intervjupersonen belyser hur övergången från fysiska kontanter till digitala transaktioner har skapat utrymme för våldsutövaren att kontrollera större delar av kvinnans liv. Där kontanter tidigare möjliggjorde ett dolt ekonomiskt handlingsutrymme, innebär dagens system med BankID och bankappar en möjlighet att ta full kontroll över en annan persons ekonomi. Digitaliseringen fungerar här som en möjliggörare för att utöva total kontroll över den våldsutsattas ekonomi. Vi kan se liknande upplevelser av konsekvenser av den digitala utvecklingen hos flera av våra intervjupersoner.

“Med tanke på att vi ser en ökad digitalisering så är det ju också lättare att utöva ekonomiskt våld, det är lättare att ta kontroll över någons konton, att hålla koll på någons swish historik, alltså att spåra någons telefon /.../. Kan man spåra vad någon handlar, det är ju både digitalt våld och ekonomiskt våld, för att man då kanske kan hindra någon från att göra de inköpen sen, eller om man har koll på ‘amen du köpte den här tågbiljetten, vad

ska du göra?’, Och då är det ju ett väldigt tydligt sätt att stoppa någon från att lämna” (Samordnare, Tjejjour).

Intervjupersonen menar att ekonomiskt och digitalt våld ofta går in i varandra och det inte alltid går att skilja dem åt. Det intervjupersonerna beskriver kan förstås genom begreppet våldets kontinuum (Kelly, 1987, s. 48-49). Att spåra en tågbiljett är en digital handling, men innefattar också ekonomisk kontroll och begränsning av individens frihet vilket också kan ge insyn i var personen befinner sig fysiskt. Det illustrerar hur olika våldsformer överlappar där en form av kontroll förstärker en annan. Konsekvenserna av den digitala utvecklingen kopplat till det ekonomiska våldet gör att våldet förflyttar sig från hemmet till att vara ständigt närvarande i den utsattas telefon.

5.2 Förekomst av ekonomiskt våld

5.2.1 Mörkertal

Ett återkommande tema i intervjuerna är att ekonomiskt våld beskrivs som en av de vanligast förekommande våldsformerna hos kvinnorna som kommer och söker hjälp för våld i nära relation. I intervjuerna framkommer att ekonomiskt våld sällan förekommer isolerat, utan snarare är tätt sammanvävt med flera olika våldsformer och förstärker varandra. Det psykiska våldet beskrivs av samtliga intervjupersoner som den mest förekommande formen av våld och också som en förutsättning för att kunna utöva övriga former av kontroll. I intervjuerna återkommer det ekonomiska våldet flera gånger som en gemensam nämnare hos kvinnorna som söker hjälp hos kvinnojourerna. Detta förklaras bland annat i följande citat.

“Det psykiska våldet är alltid närvarande, för det är det som liksom är, utgör grunden för våld i nära relation och det är kopplat också till det latent våldet tänker jag, att man går på sina äggskal och väntar hela tiden, så det är alltid. Sen har du då de ekonomiska och sexuella, det är de egentligen som nästan alla har. För jag menar, finns det psykiskt våld, då finns det inom det ekonomiska och i det sexuella, och sen har vi absolut fysiskt våld men det är långt ifrån alla som blir utsatta för fysiskt våld” (Samordnare, Kvinnojour Stockholm).

I relation till tidigare forskning och statistik från Brå (2024, s. 25, 41) kan resultaten tyda på att ekonomiskt våld är underrapporterat och att det finns ett stort mörkertal i statistiken. En möjlig förklaring är att ekonomiskt våld ofta normaliseras och därför inte alltid identifieras som våld av de utsatta själva. Detta beskriver flera av intervjupersonerna från kvinnojourerna då de menar att kvinnorna inte alltid själva är medvetna om att de utsatts för ekonomiskt våld. Juristen hos Polismyndigheten använder normaliseringsprocessen som en förklaring till att kvinnorna inte ringer polisen eller anmäler våldet de utsatts för förrän det är fara för deras liv. Hon menar att kvinnorna som är mitt uppe i normaliseringsprocessen inte riktigt förstår vad det är som händer. Samordnaren från kvinnojouren i Stockholm menar att kvinnor som söker stöd ofta aldrig tidigare reflekterat över att de utsatts för ekonomiskt våld. Hon menar att det ofta kommer som en insikt i efterhand och att många får en "Aha-upplevelse" när de får förståelse för våldets olika delar.

Utifrån flera av intervjuerna kan man förstå att det är få som är medvetna om att de själva utsatts för ekonomiskt våld. Vidare visar materialet på att det i verkligheten inte är så enkelt för kvinnorna att dra skarpa gränser kring olika våldsformer vilket går att relatera till begreppet våldets kontinuum (Kelly, 1987, s. 48-49). Därmed föreligger en risk för underrapportering i de självskattningsinstrument som vanligtvis används för att mäta den aktuella utsattheten. Samordnare från en kvinnojour i Skåne illustrerar hur det ekonomiska våldet normaliseras i följande citat.

“Några är medvetna och några är inte alls medvetna och liksom vissa har inte sina bankkort, vissa vet inte eh hur de ska handla, asså kommer man och ska följa med de på vårdbesök så har man ju vanligtvis med sig sitt bankkort och blipper efter ett besök, det är liksom att man kanske bara går rätt ut och så får man påminna, och när man påminner ser man att personen inte tar för sig, eller ger kortet till oss satt vi blipper eh så aa det är hemskt” (Samordnare, Kvinnojour Skåne).

I citatet framkommer att vissa våldsutsatta kvinnor är omedvetna om att de utsatts för ekonomiskt våld trots att de saknar sina bankkort. Att kvinnan behöver påminnas om att betala eller ger bort kortet till någon annan för att betala kan tolkas som att det här beteendet är

normaliserat i hennes vardag. Det kan förstås som att kvinnan har normaliserat mannens kontroll över ekonomin till den grad att hon inte längre tar initiativ till att betala, vilket vi kan förstå som en del av normaliseringsprocessen (Lundgren, 2012, s. 37). Kvinnans beteende kan tolkas som ett resultat av upprepade kontroll och isolering och att kvinnan successivt anpassat sig till mannens verklighetsuppfattning. Detta kan därmed leda till att kontrollen uppfattas som normal och därför inte alltid identifieras som våld. Detta exempel kan ge en förståelse för hur normaliseringsprocessen försvårar identifieringen av ekonomiskt våld i självrapporterings statistik.

5.2.2 Intersektionalitet

Genomgående i intervjuerna framträder en tydlig bild av att det ekonomiska våldet inte drabbar alla grupper i samhället på liknande sätt, utan att vissa grupper är strukturellt mer sårbara. Intervjupersonerna beskriver att det ekonomiska våldet drabbar kvinnor från många olika grupper i samhället, men det är tydligt att de ser en särskild utsatthet bland grupper som redan har mindre makt i samhället. Gemensamt för alla intervjupersoner är att de nämner att kvinnor med utländsk härkomst som inte kan svenska och som saknar kunskap om deras rättigheter är särskilt utsatta när det kommer till våld i nära relation. Vidare nämns också unga personer, äldre personer samt individer med funktionsvariationer. Intervjupersonerna menar att dessa grupper befinner sig i en förstärkt beroendeställning till sin partner, vilket förövaren kan exploatera för att utöva ekonomisk kontroll.

Det mest återkommande temat i materialet är att kvinnor med utländsk härkomst är särskilt utsatta, särskilt de som nyligen migrerat till Sverige. Intervjupersonerna lyfter fram hur avsaknaden av det svenska språket, bristande kännedom om det svenska rättssystemet och frånvaron av ett socialt nätverk samverkar till att skapa en isolering. En kvinna som varken kan språket eller förstår sina rättigheter, blir särskilt beroende av sin man som har större förståelse för det svenska systemet. Intervjupersonerna talar också om att bristen på digitala verktyg, som exempelvis BankID, gör att kvinnan lämnas helt utanför de system som krävs för att uppnå ekonomisk självständighet. Ett specifikt uttryck för det ekonomiska våldet som lyfts fram av flera intervjupersoner är hur förövare utnyttjar kvinnans analfabetism eller språkliga sårbarhet

genom att tvinga henne att skriva under juridiska dokument. Det kan handla om avtal eller lån där kvinnan antingen hotas att signera, eller på grund av språkbarriärer inte har någon aning om vad hon faktiskt skriver under. Utöver utrikesfödda kvinnor lyfter intervjupersonerna från kvinnojourerna att äldre och kvinnor med funktionsvariationer också är särskilt utsatta. Det gemensamma för de utsatta grupperna här är hur en redan existerande, ibland oundviklig beroendeställning, möjliggör för förövaren att ta ytterligare kontroll över ekonomin. Följande citat är ett exempel som understryker detta.

“/.../ kvinnor med utländsk härkomst, särskilt kvinnor som inte bott i Sverige särskilt länge, de kanske är isolerade i hemmet, de kan inte språket eh de vet inte vilka rättigheter och skyldigheter de har i Sverige eh de löper större risk att bli utsatta för ekonomiskt våld eh och sen såklart också då eh kvinnor som lever med en funktionsvariation eller funktionsnedsättning eh de är också i en en särskild beroendeställning till deras partner och löper större risk att bli utsatta för ekonomiskt våld” (Jurist, Kvinnojour i Göteborg).

Intervjupersonernas svar indikerar att utsattheten för ekonomiskt våld bör förstås genom ett intersektionellt perspektiv, där kön interagerar med kategorier som etnicitet, funktionalitet och ålder. Sammantaget belyser de hur faktorer som språkliga barriärer, brist på kunskap om rättigheter samt avsaknad av socialt nätverk förstärker förövarens kontrollmöjligheter men även försvårar individens tillgång till att få hjälp. Denna samverkan mellan olika maktordningar skapar vad som kan beskrivas som en förhöjd strukturell sårbarhet (Ahrne, 2022, s. 211). Sammanfattningsvis visar intervjuerna att ekonomiskt våld i dessa grupper inte enbart är en fråga om individuella relationer, utan även om hur olika samhälleliga maktstrukturer samverkar, möjliggör och döljer våldsutövandet.

I kontrast till resterande intervjuer framkom i intervjun med tjejjouren, som riktar sig åt en yngre målgrupp och erbjuder ett digitalt lågröskel stöd, att ekonomiskt våld inte är en vanlig våldsform enligt deras statistik. Däremot menar hon att unga personer är en särskilt utsatt grupp för ekonomiskt våld eftersom många yngre inte har kunskap om sina rättigheter. Hon resonerar kring att bristen på kunskap om våld bland unga försvårar att förstå och sätta ord på vad man blivit utsatt för och menar vidare att det kan vara en möjlig förklaring till att ekonomiskt våld inte syns i deras statistik. Yngre blir således särskilt sårbara eftersom de i högre utsträckning saknar

kunskap, vilket också bidrar till att våldet osynliggörs. Ur ett intersektionellt perspektiv kan man se det som att tillgången till kunskap är ojämnt fördelat bland olika åldrar vilket i sin tur bidrar till olika maktpositioner (Ahrne, 2022, s. 211). Unga personer kan därmed tänkas ha en förhöjd strukturell sårbarhet för att bli utsatta för det ekonomiska våldet.

Majoriteten av de vi intervjuat har ett generellt fokus på kvinnor som utsätts för våld av män. Trots att majoriteten av intervjupersonerna har det perspektivet så belyser en intervjuperson att det finns en särskild utsatthet bland personer som identifierar sig inom HBTQ+.

“/.../ HBTQ+ personer är väldigt våldsutsatta, både av andra delar men också i egna relationer men att det kan vara väldigt svårt att berätta om det för att man inte vill, man har liksom dubbla lojaliteter, och man vill inte, om man redan upplever väldigt mycket hat från majoritetssamhället så kan det bli extra svårt att berätta att så, min tjej utsatte mig, för att man inte vill bidra till en negativ bild av gruppen” (Samordnare, Tjejjouren).

Intervjupersonen menar att gruppen som identifierar sig som HBTQ+ kan ha särskilt svårt att söka hjälp om de blir utsatta för våld då de inte vill bidra till negativ bild av sin grupp, som redan upplever mycket hat från samhället. Genom att identifiera sig med en grupp som redan får utstå mycket motstånd, internaliserar offret ett ansvar för gruppens anseende, vilket i sin tur förstärker förövarens maktposition. Detta indikerar på att det kan finnas en risk att stödorganisationer som är kvinnoseparatistiska riskerar att missa HBTQ+ personers erfarenheter av våld vilket ytterligare pekar på vikten av en intersektionell förståelse av våld (Ahrne, 2022, s. 211).

5.3 Problem och Lösningar

5.3.1 Kunskapsbrist och Förståelse

Det finns flera hinder och utmaningar i arbetet mot ekonomiskt våld i nära relationer och i möjligheten att erbjuda stöd till våldsutsatta. Ett genomgående tema i samtliga intervjuer är den omfattande kunskapsbristen och bristande förståelsen om våld i nära relationer och ekonomiskt våld. Samtliga intervjupersoner beskriver att både våldsutsatta och yrkesverksamma inom myndigheter och rättsväsendet ofta saknar tillräcklig kunskap och förståelse för vad ekonomiskt

våld innebär. Flera betonar därför behovet av ökad utbildning och kompetensutveckling inom rättsväsendet, myndigheter och andra stödverksamheter.

Flera intervjupersoner beskriver att många våldsutsatta inte själva förstår att de utsätts för ekonomiska våld. Till skillnad från fysiskt våld, som ofta är mer synligt och konkret, sker ekonomiskt våld vanligtvis successivt och mer subtielt. Detta försvårar möjligheten för den våldsutsatta att förstå sin situation och söka hjälp, samtidigt som det försvårar stödverksamheters möjligheter att upptäcka våldet och erbjuda stödinsatser. Problematiken kan förstås utifrån Kellys (1987, s. 48-49) teori om våldets kontinuum, där gränser successivt förskjuts och normaliseras. Eftersom ekonomiskt våld sällan lämnar synliga skador riskerar det dessutom att uppfattas som mindre allvarligt och därmed förminskas eller osynliggöras.

“/.../ när man tänker på våld i nära relation det är så himla lätt att tänka på bara det här fysiska slaget och vi vill ju hela tiden bort från det, det handlar inte enbart om fysiskt, det är så många andra former” (Verksamhetschef, Kvinnojour Göteborg).

Flera intervjupersoner beskriver att det finns en kunskapsbrist inom rättsväsendet och offentlig sektor. En jurist från en kvinnojour i Göteborg beskriver hur poliser, åklagare och domare ibland saknar förståelse för våld i nära relationer, uppbrottsprocesser och normaliseringsprocesser. Detta kan leda till att olämpliga frågor under förhör ställs eller att beslut fattas utan tillräcklig hänsyn till våldets konsekvenser och den utsattas situation, något som beskrivs som en betydande problematik. Även polisen som intervjuades lyfter att kunskapen om våld i nära relation generellt är för låg inom flera samhällsinstanser, däribland polisen, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Hon menar att alla yrkesgrupper som möter människor behöver tillräcklig kompetens för att kunna identifiera och förstå olika former av våld.

“Vi behöver ju höja kompetensen hos alla som möter människor egentligen behöver ju ha en tillräcklig hög kompetens för att kunna se och förstå och identifiera våld” (Polis, Polismyndigheten).

Liknande erfarenheter lyfts av en samordnare från en kvinnojour i Skåne, som beskriver att även advokater och domare ibland saknar förståelse för våldets långsiktiga konsekvenser, särskilt när barn är inblandade. Hon beskriver att beslut inom rättsväsendet ibland fattas utifrån

föreställningar om vad som är för barnets bästa, utan tillräcklig förståelse för våldets konsekvenser för barnet och den våldsutsatta föräldern. Detta pekar på att problematiken inte enbart ligger hos enskilda individer utan också i en mer strukturell nivå av kunskapsbrist inom rättssystemet och samhällets institutioner.

“/.../ det är kunskapsbrist ibland hos advokat eller hos tingsrätten och liksom domarna och hela det så det är väldigt viktigt att förstå konsekvenserna av det för /.../ det är inte bara här och nu men vad är konsekvenserna? Vad är barnens bästa till framtiden? /.../ Det framkommer där barn absolut också själv säger att de inte vill träffa sin pappa, men att de måste för att de tycker det är för barnens bästa eh och det finns fall där det finns jätteduktiga advokater men domarna fattar ändå det beslutet för de tycker det är till barnens bästa” (Samordnare, Kvinnojour Skåne).

Samtliga intervjupersoner visar att bristande kunskap och förståelse för ekonomiskt våld utgör en central problematik i arbetet mot våld i nära relationer. När ekonomiskt våld inte identifieras eller erkänns riskerar det att osynliggöras, vilket försvårar möjligheten att erbjuda stöd och skydd till våldsutsatta. Polisen från Polismyndigheten betonar bland annat vikten av att synliggöra våldet för att kunna förstå dess omfattning och konsekvenser och kunna arbeta mer förebyggande. Hon betonar hur det förebyggande arbetet är en del av polisens uppdrag och att det därför är viktigt att kunna identifiera våldet för att kunna förmedla hjälp och stöd i tid.

“Vi osynliggör våldet, vi behöver kalla det för vad det är /.../ vi behöver vidga de begreppen och och förstå att de hänger ihop” (Polis, Polismyndigheten).

Detta kan förstås utifrån begreppet våldets kontinuum (Kelly, 1987, s. 48-49) och tendensen att endast benämna det grövre våldet som våld. Här beskrivs hur den bristande kunskap om våldets uttryck bidrar till att våldet osynliggörs och blir svårare att identifiera. Våldet riskerar därmed att rättfärdigas och förminskas hos den utsatta, vilket kan leda till att våldet inte får den uppmärksamhet och prioritet som det borde. Detta kan innebära att myndigheter, organisationer och rättsväsendet inte alltid uppfattar eller förstår situationens helhet eller våldets fulla omfattning. Bristande kunskap och förståelse kan därför leda till feltolkningar, felaktiga bedömningar och otillräckliga insatser. Detta innebär att den utsatta inte alltid får det stöd och det

skydd som behövs, vilket i sin tur kan bidra till fortsatt utsatthet och eftervård. Genom normaliseringsprocessen osynliggörs våldet successivt, vilket gör att dess konsekvenser inte alltid tas på tillräckligt stort allvar eller uppmärksammas i tillräckligt stor utsträckning, något som samtliga intervjupersoner belyser.

Samtliga intervjupersoner lyfter flera möjliga lösningar för att stärka arbetet mot ekonomiskt våld i nära relationer samt förbättra stödet till våldsutsatta. Ett genomgående tema är behovet av ökad kunskap och förståelse genom utbildning, förbättrad samverkan och samarbete, samt ett ökat synliggörande av ekonomiskt våld. Dessa åtgärder ses som centrala för att motverka de kunskapsbrister som identifierats ovan.

En återkommande lösning som beskrivs i intervjuerna är ett förstärkt och mer strukturerat samarbete mellan olika aktörer såsom socialtjänst, polis, rättsväsende och kvinno- och tjejjourer. Genom förbättrad samverkan och samarbete kan information, erfarenheter och kunskap delas mer effektivt och systematiskt, vilket i sin tur kan bidra till en gemensam och fördjupad förståelse av ekonomiskt våld. En samordnare från en kvinnojour i Skåne lyfter hur det finns ett bra samarbete men att det behöver utvecklas ytterligare för att bli mer effektiv och att fler jourer, stödverksamheter och myndigheter behöver bli bättre på att dra nytta av varandras kunskaper och erfarenheter. Hon betonar att detta kan vara en lösning på kunskapsbristen och på så sätt bidra till att osynliggöra våldet.

Ytterligare en lösning som tas upp i flera intervjuer är införandet av utbildning om våld i nära relationer och ekonomiskt våld, för alla yrkesgrupper som möter människor i sitt arbete. Juristen från en kvinnojour i Göteborg menar att utbildningen inte ska vara frivillig, utan ingå som en obligatorisk del för yrkesverksamma inom rättsväsendet. Vidare lyfter hon särskilt vikten av att det bör finnas krav på att chefer, ledningsgrupper och beslutsfattare ska ha kompetens om våld, eftersom deras förståelse och kunskap genomsyrar deras verksamhet.

En samordnare från en kvinnojour i Skåne betonar att ekonomiskt våld behöver ges större utrymme inom politiken, utbildning och i samhällsdebatten. Hon framhåller vikten av att lyfta

ämnet både på en strukturell samhällsnivå men också i vardagliga samtal för att öka kunskap och medvetenhet.

“/.../ det är samhällsproblem, det är inte individuellt, det är inte bakom stängda dörrar, det det är ett helt samhälle eh så jag tror att prata mer om det och öka förståelse och kunskapen /.../ skolorna tycker jag gör ett fantastiskt arbete och de tycker jag de ska fortsätta med, faktiskt, det är inte liksom bara inom fristående kurser inom våld i nära utan i stora program, att faktiskt prata om det i polis yrken, vården, socialtjänsten, beteendevetenskap, inom allt möjligt” (Samordnare, Kvinnojour Skåne).

Sammanfattningsvis menar samtliga intervjupersoner att det finns ett behov av att synliggöra och öka kunskapen om det ekonomiska våldet. Det betonas att samarbetet behöver förbättras mellan myndigheter och att obligatoriska utbildningar är nödvändiga för att höja kompetensen inom flera delar av samhällets instanser. Ekonomiskt våld behöver inkluderas i den offentliga debatten, i politiken och i det vardagliga samtalet för att lösa problemet med den rådande kunskapsbristen.

5.3.2 Juridik och Lagstiftning

Ett genomgående tema i samtliga intervjuer är att lagstiftningen framställs som en möjliggörare för våldsutövare att utnyttja rättssystemet i syfte att utöva fortsatt ekonomiskt våld. Detta kan ske genom att våldsutövaren förhalar och förlänger rättsprocesser i syfte att fortsätta skada kvinnan och utsätta henne för eftervåld. Våldsutövaren kan på så sätt utnyttja rättssystemet på olika sätt, exempelvis genom att förlänga, fördröja eller vägra samarbeta vid bodelning, upprepade gånger överklaga beslut, lämna in nya anmälningar, vägra skriva under nödvändiga dokument eller fortsätta kontrollera kvinnans ekonomi genom att försätta henne i ekonomiska tvister och skuldsättning. Intervjupersonerna beskriver även hur våldsutövaren kan underhålla ekonomisk information, underlåta att betala skulder eller på andra sätt exploatera kvinnans ekonomiska sårbarhet.

Genom att förlänga dessa processer hamnar kvinnan i en ytterligare utsatt situation, inte minst genom svårhanterliga juridiska kostnader. Sammantaget leder detta till att rättsprocesserna ofta blir mycket utdragna och kan pågå i flera år, ibland långt efter en separation, vilket försätter

kvinnan i en långvarig sårbar ekonomisk position. Våldsutövaren utnyttjar juridiska processer för att fortsätta utöva våld och låsa fast kvinnan ekonomiskt under lång tid efter separation. En samordnare från en kvinnojour i Stockholm samt juristen från Polismyndigheten förtydligar detta.

“Det var en kvinna som gått här, hon har alltså, bodelningen höll på i 8 år, och gick från tingsrätt till hovrätt och upp till högsta domstol, hon fick rätt hela vägen, men det spelar ingen roll, han kan ju bara hålla på. Så även när han hade domarna mot sig, så fördröjer han allting, tillslut blir det när han får vite, då hände det grejer för det kostade honom pengar. Men det tog över 8 år, så det är ju lite sjukt” (Samordnare, Kvinnojour Stockholm).

“Och i Sverige idag så kan du hala ut på en vårdnadstvist år ut och år in. Du kan återkomma med nya krav, nya stämningsansökningar om och om, och om igen, år ut och år in. Du kan också förhala en bodelning, det är det som gör att du, när man skiljer sig, att man ska få sin del av pengarna. Det kan du också förhala jättelänge, år” (Jurist, Polismyndigheten).

Vidare belyser en kontaktperson vid ett skyddat boende hur regelverk hos socialtjänsten ibland kan försvåra kvinnans situation även när hon söker hjälp. Hon menar att regelverken gör det svårt för kvinnor som utsatts för ekonomiskt våld att uppfylla kraven som ställs för att beviljas ekonomiskt bistånd.

“/.../ kvinnan har haft då en lön på, det kanske har kommit in 20 000 kronor, men som har behövs föras över på en gång till mannen eh innan de kommer hit och sen så när de kommer hit /.../ så behöver hon ansöka om ekonomiskt bistånd på socialtjänsten och då tittar de 3 månader tillbaka, så tittar de på hennes kontoutdrag ‘ja men här hade du 20 000 kronor’, ‘jo men de behövde jag föra över direkt’, ja, ibland så säger de att /.../, vi kommer inte kunna bevilja något ekonomiskt bistånd, du skulle kunna ha behövt hushålla med de här pengarna och inte fört över de då till mannen. Då måste man hela tiden prata med den placerade handläggaren på våld i nära relation som kan mera kring våldet, och kanske förklara för den här handläggaren på ekonomiskt bistånd, men det är inte alltid att det funkar faktiskt” (Kontaktperson, Skyddat boende).

En samordnare från en kvinnojour i Skåne lyfter hur myndigheters krav och juridiska processer för kvinnan kan upplevas som en fortsättning av den kontroll som man tidigare utsatts för. Hon beskriver det i följande citat.

“/.../ varje dag är man liksom beroende, ekonomiskt beroende av någon myndighet eller av någon, och det är liksom lite upprepande det våldet man redan har varit med om liksom, har en partner som kontrollerar eller begränsar och så ska man försöka börja om på nytt, tryggt, och så har man myndigheter eller kontaktperson asså så här människor runt om som ska styra och ställa och kräva så himla mycket” (Samordnare, Kvinnojour Skåne).

Citaten synliggör hur bristande kunskap och förståelse inom myndighets- och rättssystemet kan innebära att kvinnan återigen placeras i en utsatt position, där hon inte blir trodd, lyssnad på eller erkänd. Istället riskerar hon att ifrågasättas, vilket kan förstås som en form av sekundär viktimisering och våldsutövning, även när hon tagit mod att söka hjälp. Detta tydliggör problematiken där lagstiftning och regelverk, men också bristande förståelse för kvinnans situation, kan bidra till att reproducera utsatthet.

Samtliga intervjupersoner diskuterar möjliga lösningar på problemet. Juristen från en kvinnojour i Göteborg menar att en förändring i lagstiftningen är nödvändig för att minska möjligheterna för våldsutövare att utnyttja rättssystemet och skapa ett starkare skydd för våldsutsatta.

“Vi har en lagstiftning som behöver ses över eh vi behöver ha tydliga gränser när det kommer till att använda ekonomiskt våld i medel under andra rättsprocesser som exempelvis vid bodelningar, betänketid vid skilsmässa eh vårdnadstvister, migrationsärenden där behöver det finnas ett starkare skydd när man är utsatt för våld” (Jurist, Kvinnojour Göteborg).

Hon förklarar vidare hur regeringen har gått vidare med en proposition om att slopa betänketiden på sex månader vid äktenskapsskillnad och ensidig skilsmässa om det finns gemensamma barn och där någon har varit utsatt för våld i relationen, med syfte att motverka att en våldsam partner

förlänger processen. Hon lyfter att det pågår förändringar i lagstiftningen och att hon tror att sådana juridiska förändringar har stor betydelse i praktiken och hade förbättrat stödet till våldsutsatta som vill lämna en relation.

En samordnare från en kvinnojour i Stockholm menar också att det finns ett behov av förändringar i rättssystemet vad gäller bodelning och att detta kan ses som en lösning för att minska utnyttjning och orimliga förlängningar av rättsprocesser. Hon berättar att det finns lagförslag för att införa en tidsgräns och är positiv till att förslaget kommer på tal, men menar att det fortfarande finns möjlighet till förändring.

“Det finns ett lagförslag nu då som dom kommer med att om man misstänker våld i nära relation, då får en bodelning inte ta mer än 2 år, det är på gång /.../ Det är långt med 2 år, i måndet, men det är iallafall bättre” (Samordnare, Kvinnojour Stockholm).

Juristen från Polismyndigheten pekar på att det idag sker juridiska förändringar och lyfter en pågående lagproposition om en särskild straffbestämmelse för psykiskt våld, där ekonomiskt våld i viss mån inkluderas och tydliggörs. Lagförslaget förväntas träda i kraft den 1 juli 2026. Polisen och juristen från Polismyndigheten samt juristen från kvinnojouren i Göteborg beskriver vikten av juridiska förändringar som skulle innebära att ekonomiskt våld i högre grad synliggörs i den rättsliga och politiska diskussionen, vilket i sin tur bidrar till en ökad samhällelig prioritering av frågan.

“Lagstiftningen är a och o /.../ jag har sett en förändring, jag har sett en mer, en större uppmärksamhet, man har uppmärksammat ekonomiskt våldet betydligt mer” (Verksamhetschef, Kvinnojour Göteborg).

“/.../ jag tycker ändå att vi är helt rätt ute nu att vi äntligen börjar jobba med det här och att vi är i linje med Istanbulkonventionen och sen då det här nya direktivet som /.../ jobbar med och som kommer bli lagstiftning också” (Jurist, Polismyndigheten).

Trots att intervjupersonerna är positiva till att det finns förslag på förändringar, framhäver de att det också finns en viss kritik mot lagförslaget om det kommer att förändra något i praktiken.

Juristen hos Polismyndigheten framhåller exempelvis att det kan bli svårt att implementera i polisens arbete och att psykiskt våld som brott kan bli svårt att bevisa.

5.3.3 Finansiering och Prioritet

Ytterligare problematik som samtliga intervjupersoner belyser är behovet av ökade resurser och finansiering för att kunna bedriva ett effektivt och förebyggande arbete mot våld. Flera av intervjupersonerna lyfter även bristande samhällelig prioritering samt vikten av politiska insatser för att en förändring ska kunna ske på riktigt.

Flertalet kvinnojourer har tvingats stänga ner eller haft svårigheter att bedriva ett långsiktigt och strategiskt arbete på grund av otillräcklig finansiering och begränsade ekonomiska resurser, vilket lett till ökade väntetider och längre köer. Detta försvårar möjligheterna att tillgodose och erbjuda rätt stödinsatser till våldsutsatta. Juristen som arbetar på en kvinnojour i Göteborg belyser problematiken.

“Det är många jourer nu som upplever ett högt tryck, väntetiden har blivit länge hos oss och hos de andra också eh och där är ju, ett problem vi har det är ju finansiering, asså långsiktig finansiering och eh en högre finansiering, det är många jourer som har behövt stängas ner nu eh och det är väldigt svårt att kunna ha en långsiktig och strategisk plan om vi inte vet hur mycket ekonomiska medel vi får” (Jurist, Kvinnojour Göteborg).

Verksamhetschefen från samma kvinnojour i Göteborg förklarar vidare hur ett minskat antal jourer och stödverksamheter påverkar arbetet eftersom trycket på de kvarvarande jourerna ökar, vilket gör att fler kvinnor söker hjälp hos dem. Samtidigt blir det svårt att erbjuda stöd när behoven blir för stora och resurserna inte är tillräckliga. Hon beskriver att det i dagsläget är långa köer och väntetider till kvinnojourer och stödverksamheter, en problematik eftersom kvinnor, som väl tagit sig mod att söka hjälp, riskerar att inte få det stöd de behöver för att lämna sin våldsamma relation. Detta kan i sin tur leda till att kvinnan återvänder till relationen eller aldrig söker hjälp igen. Hon förklarar vikten av att politisk prioritering, finansiella hjälpmedel och ökade resurser behövs för att kvinnojourer och andra stödverksamheter ska ha möjlighet att bedrivas och att det finansiella stödet i dagsläget också kan göra det svårt att planera långsiktigt.

Samtliga intervjupersoner förklarar att en förändring har skett och betonar betydelsen av samhällsutvecklingen för att synliggöra det ekonomiska våldet. De lyfter vikten av att inkludera frågan politiskt och i samhällsdebatten. Verksamhetschefen på kvinnojouren i Göteborg beskriver vikten av faktisk och praktisk förändring och att frågan behöver lyftas på den politiska agendan, inte bara genom symboliska åtgärder. Hon förklarar att även om det skett vissa förändringar och ökade resurser har tilldelats, så är det fortfarande långt ifrån tillräckligt. Polisen lyfter också att satsningar oftast framstår som tillräckliga på ett symboliskt plan, men att det i praktiken inte motsvarar de faktiska behoven, och att det behövs mer omfattande ekonomiskt stöd, långsiktiga resurser och en riktig satsning.

“Det har absolut skett en förändring och det, de blir bättre och bättre men det det går alldeles för långsamt, eh regeringen är ju liksom bara ååh nu har vi jättestora anslag här nu får dom /.../ jag har inte ens rätt summa men liksom det såhär, aa de får de 5 miljoner att dela på alla kommuner i Sverige, man bara aa okej det är nästan 200 kommuner det är ju ingenting, asså det är ju nånstans, det här behövs ju satsas på på riktigt” (Polis, Polismyndigheten).

Detta kan förstås som en form av symbolpolitik där frågan uppmärksammas utan att faktiska långsiktiga förändringar sker. Flera intervjupersoner belyser att frågan ofta aktualiseras i samband med politiska val. Samordnaren från en kvinnojour i Skåne förklarar hur ekonomiskt våld lyfts upp i samhället under valår eller när det finns en politisk vinning. Detta visar hur uppmärksamheten av frågan på så sätt blir situationsbunden i politiken snarare än varaktig.

Vi kan tyda att behovet av ökade resurser och ekonomiska tillgångar för att kunna erbjuda stöd och hjälp till våldsutsatta kvinnor måste prioriteras. Samtidigt behövs resurser för att sprida information om ekonomiskt våld, utbildning och öka kunskapen inom området samt bedriva ett mer omfattande opinionsbildande arbete, och kunna göra information och stödinsatser lättillgängliga för alla grupper i samhället. Detta kan kopplas till det intersektionella perspektivet, olika grupper påverkas olika beroende på bland annat språkliga, sociala och ekonomiska förutsättningar (Ahrne, 2022, s. 211). Vissa grupper riskerar därmed att bli särskilt utsatta om de saknar tillgång till information eller förståelse för det svenska systemet. När information och

stödinsatser inte är tillgängliga för alla samhällsgrupper förstärks ojämlikheter vilket gör att våldet riskerar att osynliggöras.

“/.../ det behövs fler resurser och instanser eh för att ge information om vad ekonomiskt våld är eller våld i nära relation till alla samhällsgrupper eh och att det ska vara tillgängligt, lättillgängligt för alla grupper i samhället oavsett vilket språk man talar, vilken ålder man är, vilken könsidentitet man har” (Jurist, Kvinnojour Göteborg).

En intervjuperson från en kvinnojour i Stockholm lyfter att resursfördelning och kunskapshöjning också är nära sammanlänkade. Genom att prioritera kvinnojourners och stödverksamheters arbete kan resurser fördelas i större utsträckning, vilket i sin tur möjliggör utbildningsinsatser och informationsspridning. Samtidigt bidrar ökad kunskap till en större förståelse för problematiken, vilket kan leda till att ekonomiskt våld prioriteras högre och att fler resurser fördelas.

Samtliga intervjupersoner lyfter att en central lösning på problematiken är ökade ekonomiska resurser och finansiellt stöd till kvinnojourners och andra stödverksamheter. Regeringens ekonomiska satsningar beskrivs som avgörande för att möjliggöra ett mer långsiktigt arbete, där finansiering ses som en förutsättning för att verkliga förändringar ska kunna ske och stärka arbetet mot våld i nära relationer och ekonomiskt våld. Samordnaren från en tjejjour menar att det krävs att ekonomiskt våld är en politiskt prioriterad fråga för att göra det enklare för ideella organisationer att arbeta och erbjuda stöd och att detta är en förutsättning eftersom de är beroende av finansiella bidrag.

“/.../ en stor del av civilsamhället är ju baserat på bidrag, den typen av bidrag som vi utlyses som är stora, i en så pass stor summa att man kan ha, satsa på det och ha anställda, ges ju oftast av statliga myndigheter eller kommunen. Den typen av bidrag speglar ju vilka politiska förordningar som finns och var det politiska intresset finns och det gör ju att civilsamhället är ganska beroende av vilka typer av bidrag som utlyses. /.../ Så när det inte är en prioriterad politisk fråga så är det också svårare för civilsamhället att jobba riktat mot det” (Samordnare, Tjejjour).

Flera intervjupersoner lyfter också vikten av samarbete mellan stödverksamheter, rättsväsendet och sjukvården för att dra nytta av varandras resurser samt gemensamt lyfta arbetet på en samhällsnivå. Samarbetet framhålls därmed som en möjlig lösning på den bristande prioriteringen, eftersom gemensamma insatser kan stärka frågans synlighet och genomslag.

“Vi har samarbeten med olika kvinnojourer /.../ och då samarbetar vi kring vart vi ska vara synliga, det kan vara på universitetet, det kan vara föreläsningar hos polismyndigheter eller liksom skolor eller andra ställen eh och så försöker vi också ha aa men politisk påverkan, att vi försöker närvara på deras möten, olika partier här påverka och när det är demonstrationer att försöka liksom synliggöra våldet” (Samordnare, Kvinnojour Skåne).

6. Slutsats och Resultat

Studiens syfte har varit att undersöka hur ekonomiskt våld definieras och förstås inom stödjande organisationer och myndigheter i Sverige, samt hur de formulerar problem och lösningar kring arbetet mot ekonomiskt våld.

Ekonomiskt våld beskrivs genomgående som en form av makt och kontroll, där den våldsutsatta sätts i en beroendeställning som kan vara svår att ta sig ur. Vidare visar studien att ekonomiskt våld uppfattas som en stor del av eftervåldet och att våldsutövaren använder ekonomin som ett verktyg för kontroll även efter separationen. Resultaten tyder på att den digitala utvecklingen har gjort det enklare för våldsutövaren att ta kontroll över kvinnans ekonomi och att det digitala våldet är tätt sammanflätat med det ekonomiska. Resultaten gör att vi kan tolka ekonomiskt våld som en del av ett våldskontinuum, vilket bidrar till en förståelse över att det sällan identifieras som en separat våldsform hos de utsatta.

Utifrån samtliga intervjuer förstår vi att ekonomiskt våld är vanlig våldsform och närvarande hos många av de våldsutsatta kvinnorna. I relation till tidigare forskning kan det tyda på att det finns ett mörkertal i statistiken. Normaliseringsprocessen spelar en viktig roll i förståelsen för det ekonomiska våldets osynlighet eftersom den bidrar till att våldet normaliseras hos den

våldsutsatta och gör att våldet inte ses som våld. Detta leder i sin tur till att många våldsutsatta inte själva är medvetna om att de utsätts och att det därför inte framkommer i statistiken.

Resultaten visar att det finns en särskild utsatthet bland grupper som redan har mindre makt i samhället. Kvinnor med utländsk härkomst, funktionsnedsatta, äldre, yngre och HBTQ+ personer beskrivs som särskilt utsatta av ekonomiskt våld. Detta betonar vikten av ett intersektionellt perspektiv för att skapa förståelse för utsattheten av ekonomiskt våld.

Resultaten visar att det finns en brist på kunskap och förståelse, både inom rättsväsendet och på individnivå. Ytterligare problematik är de lagstiftningar som finns som möjliggör att rättssystemet utnyttjas av våldsutövare och blir till ett verktyg för att utöva ekonomiskt våld. Vidare betonas brist på finansiella medel och prioritering av frågan på politisk nivå som ett problem som gör det svårt att bedriva ett riktat och förebyggande arbete mot ekonomiskt våld, där insatser riskerar att stanna vid symbolpolitik snarare än att leda till verklig förändring.

Lösningar som framförs är kunskapshöjning genom utbildning, specifikt inom rättsväsendet. Vidare uttrycks ett behov av en förändring i lagstiftningen och de rättsprocesser som tar hänsyn till individer som utsätts för våld i nära relationer och för att undvika att systemet utnyttjas till våldsförövarens fördel. Vidare behövs ökade ekonomiska resurser och finansiellt stöd till kvinnojourer och andra stödverksamheter för att möjliggöra effektivt och förebyggande arbete samt tillgodose tillräckliga stödinsatser. Avslutningsvis lyfts behovet av ökat samarbete också som en lösning för att kunna ta vara på varandras kompetens, resurser och erfarenheter och arbeta tillsammans mot det ekonomiska våldet.

Sammanfattningsvis kan vi dra slutsatsen att våra resultat bekräftar mycket av den tidigare forskning som finns på området. Likt resultaten i Bruno et al. (2025, s. 2207) Ulmestig och Eriksson (2021, s. 1643) visar även våra resultat på behovet av ökad kunskap om ekonomiskt våld. Ulmestig och Eriksson (2021, s. 1642) menar likt våra resultat att det ekonomiska våldet bör förstås som en del av ett våldskontinuum där flera former av våld samverkar och lyfter betydelsen av ett intersektionellt perspektiv för att förstå utsattheten. Mot bakgrund av våra

resultat rekommenderas framtida forskning att fortsätta undersöka ekonomiskt våld och dess förekomst för att öka kunskapen och förståelsen om det. Vidare rekommenderar vi att undersöka ämnet utifrån ett intersektionellt perspektiv och inkludera andra grupper och typer av relationer än mäns våld mot kvinnor för att få en mer heltäckande förståelse av problematiken och ekonomiskt våld.

En lärdom vi tar med oss från arbetet är vikten av en tydlig struktur i analysarbetet. Vi upplever att ett mer systematiskt arbetssätt samt en mer noggrann kodning av vårt empiriska material hade underlättat vårt skrivande av analysen och tydliggjort våra slutsatser ytterligare. En tydligare kodning och kartläggning av vårt empiriska material hade också kunnat skapa en starkare tillförlitlighet och bidragit till en tydligare struktur av vår analys. I stort har arbetet känts meningsfullt och gett oss många lärdomar, både akademiskt men också personligen.

Slutligen vill vi rikta ett stort tack till alla intervjupersoner som medverkat i vår uppsats.

7. Referenslista

Ahrne, G. (2022). Intersektionalitet. I C. Edling & F. Liljeros (red.), *Ett delat samhälle - makt, intersektionalitet och social skiktning* (3 uppl., s. 208-225). Liber.

Barman, L. & Weurlander, M. (2024). Tematisk analys. I A. Fejes & R. Thornberg (red.). (2024). *Handbok i kvalitativ analys* (4 uppl., s. 38-54). Liber.

Brottsförebyggande rådet. (2014). *Brott i nära relationer: En nationell kartläggning* (Rapport 2014:8).

https://bra.se/download/18.660677dc19301da04633daa/1731065701934/2014_8_Brott_i_nara_relationer.pdf

Brottsförebyggande rådet. (2024). *Brott i nära relation: Kartläggning av utsatthet under 2022 och under livstiden* (Rapport 2024:4).

https://bra.se/download/18.63eed38e192716a4afc1536/1728997063093/2024_4-Brott-i-nara-relation.pdf

Bruno, L. (2018). Financial oppression and post-separation child positions in Sweden [Ekonomiskt förtryck och barnpositioner när föräldrar separerar i Sverige]. *European Journal of Social Work*, 21(2), 181-192.

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/13691457.2017.1286296?needAccess=true>

Bruno, L., Strid, S., Ekbrand, H. (2025). Men's Economic Abuse Toward Women in Sweden: Findings From a National Survey. *Violence Against Women*. 31(9):2194-2218. DOI: 10.1177/10778012241257248

<https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/10778012241257248>

Bryman, A. (2018). Samhällsvetenskapliga metoder (B. Nilsson, Övers.; 3 uppl). Liber.

De los Reyes, P., Mulinari, D., (2023). *Intersektionalitet: Kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap* (2 uppl.). Liber

Ulmestig, R. & Eriksson, M. (2017). Financial consequences of leaving violent men – women survivors of domestic violence and the social assistance system in Sweden, *European Journal of Social Work*, 20(4), 560–571

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/13691457.2016.1188778?needAccess=true>

Ulmestig, R. & Eriksson, M. (2021). “It’s Not All About Money”: Toward a More Comprehensive Understanding of Financial Abuse in the Context of VAW, *Journal of Interpersonal Violence*, 36(3-4):1625-1651. DOI: 10.1177/0886260517743547

<https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/0886260517743547>

Europarådet, (2011). *Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet*, Istanbulkonventionen

[https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680462544#_utma=1.201413514.1475156682.1479206797.1479212551.101&_utmb=1.82.10.1479212551&_utmc=1&_utmx=-&_utmz=1.1478773862.87.11.utmcsr=google%7Cutmccn=\(organic\)%7Cutmcmd=organic%7Cutmctr=\(not%20provided\)&_utmv=-&_utmik=3435696](https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680462544#_utma=1.201413514.1475156682.1479206797.1479212551.101&_utmb=1.82.10.1479212551&_utmc=1&_utmx=-&_utmz=1.1478773862.87.11.utmcsr=google%7Cutmccn=(organic)%7Cutmcmd=organic%7Cutmctr=(not%20provided)&_utmv=-&_utmik=3435696)

European Parliament & Council of the European Union. (2024). *Directive (EU) 2024/1385 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 on combating violence against women and domestic violence*. EUR-Lex

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024L1385>

Evertsson, M. (2022). Intersektionalitet. I C. Edling & F. Liljeros (red.), *Ett delat samhälle - makt, intersektionalitet och social skiktning* (3 uppl., s. 208-225). Liber.

Jämställdhetsmyndigheten. (7 maj 2026). *Information om våldsutsatthet.*

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/information-om-valdsutsatthet/>

Jämställdhetsmyndigheten. (13 juni 2024a). *Istanbulkonventionen - Europeiskt avtal om våld mot kvinnor.*

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstalldhet/istanbulkonventionen-europeiskt-avtal-om-vald-mot-kvinnor/>

Jämställdhetsmyndigheten. (25 november 2025). *Så vanligt är det ekonomiska våldet*

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/aktuellt/nyheter/sa-vanligt-ar-det-ekonomiska-valdet/>

Jämställdhetsmyndigheten. (23 augusti 2024b). *Viktiga årtal.*

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstalldhet/viktiga-artal/#:~:text=%C3%85r%201971%20inf%C3%B6rdes%20s%C3%A4rbeskattning,%20en,tog%20ett%20stort%20kliv%20fram%C3%A5t>

Kelly, L. (1987). The Continuum of Sexual Violence. I J. Hanmer & M. Maynard (1987).

Women, violence and social control. (s. 46-60) Macmillan.

Lundgren, E., Heimer, G., Westerstrand, J., & Kalliokoski, A.-M. (2001). *Slagen dam: Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige - en omfångsundersökning.* Brottsoffermyndigheten, Uppsala universitet & Umeå universitet.

<https://www.brottsoffermyndigheten.se/media/seyalp3a/slagen-dam.pdf>

Lundgren, E. (2012). *Våldets normalisering och andra våldsförståelser.* Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS).

Regeringskansliet. (2025). *Regeringen tar krafttag mot mäns ekonomiska våld mot kvinnor*

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/09/regeringen-tar-krafttag-mot-mans-ekonomiska-vald-mot-kvinnor/>

Regeringen. (2026). *En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld, Prop. 2025/26:138*

<https://www.regeringen.se/contentassets/644a397b5eec450babd76517af02beea/en-sarskild-straffbestammelse-for-psykiskt-vald-prop.-202526138-.pdf>

Riksrevisionen. (2025). *Statens insatser mot ekonomiskt våld i nära relationer* (RiR 2025:6)

<https://www.riksrevisionen.se/download/18.371b6d73195b25e4b8b4857c/1744032949489/RiR-2025-6-rapport.pdf>

Ryen, A. (2004). *Kvalitativ intervju : från vetenskapsteori till fältstudier* (S.-E. Torhell, Övers.; första upplagan). Liber ekonomi.

Statens servicecenter. (16 december 2025). *Ekonomiskt våld i nära relationer*.

<https://www.statenssc.se/om-statens-servicecenter/vart-uppdrag/ekonomiskt-vald-i-nara-relationer>

Unizon. (u.å.a). *Eftervåld*

https://www.unizonjourer.se/kvinnojourenkullan/vad-ar-vald/eftervald/?utm_source=chatgpt.com

Unizon. (u.å.b). *Ekonomiskt våld*

<https://www.unizonjourer.se/kvinnojourenkullan/vad-ar-vald/ekonomiskt-vald/>

Westerstrand, J., Strid, S., Carsbring, A., & Ekbrand, H. (2022). *Kvinnors trygghet : ett jämställt samhälle fyllt av våld*. Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige.

<https://roks.se/assets/files/Kvinnors-trygghet-Roks-rapport-2022.pdf>

8. Bilagor

8.1 Intervjuguide

Intervjuguide

Inledning

- Introducera oss, LU studenter
- Introducera och presentera studiens syfte
- Samtycke till inspelning och konfidentialitet
 - Hur det ska användas, anonymiserar allt som skulle kunna vara känslig information
 - Skickar uppsatsen när vi skrivit klart
- Betona att intervjupersonerna kan avbryta när som helst

Frågeställning:

- Hur konstrueras och hanteras ekonomiskt våld i nära relationer inom kvinnojourers (olika aktörers) arbete och hur påverkar detta kvinnors handlingsutrymme?

Syfte:

- Att öka förståelse för ekonomiskt våld i nära relationer, samt lyfta ämnet.
- Vi vill förstå hur ekonomiskt våld definieras och hur det påverkar kvinnors handlingsutrymme samt hur olika kvinnojourer eller organisationer arbetar för att motverka och stötta kvinnor som utsätts men också vilka stöd och hjälp det finns och hinder i arbetet när det kommer till olika kvinnojourer, organisationer och myndigheter
- Vi vill bidra till en gemensam förståelse för begreppet och sprida information om den hjälp och stöd som finns att få

Intervjufrågor

Bakgrundsfrågor

Syfte: få en övergripande blick av respondenternas perspektiv och erfarenhet

- Kan du berätta lite om dig själv?
 - Yrkesmässig bakgrund
- Vad arbetar du med idag?
 - Förändring av roll

Kontakt och stöd

- Hur tar utsatta personer kontakt med er?
 - Processen, från kontakt till att lämna
 - Hur gör ni er synliga för utsatta? Hur marknadsför ni er?
- Vad erbjuder ni för hjälp och stöd?
 - Bemötande
 - Metoder/rutiner

Allmänt

- Vad ser du för olika former av våld?
 - Hur hänger de samman?

Förståelse av ekonomiskt våld

- Hur skulle du beskriva ekonomiskt våld?
 - Definition
 - Olika former
 - Uttryck i praktiken
 - Skiljt från andra typer av våld
 - Konsekvenser

- Begränsa kvinnors möjligheter att lämna
- Synligt/osynligt
- Vad skiljer ekonomiskt våld från andra våldsformer rent juridiskt? (Fråga enbart till jurister som intervjuades)
- Upplever ni att det skett en förändring över tid när det kommer till just ekonomiskt våld?
 - Hjälp och stöd
 - Mer aktuellt begrepp på senare år
 - Vad beror det på?

Förekomst och Målgrupp

- Hur vanligt är ekonomiskt våld bland de kvinnor ni möter?
 - Fall av enbart ekonomiskt våld?
- Vad för typ av ekonomiskt våld är vanligast?
- Hur pratar de utsatta själva om det?
- Finns det grupper som är särskilt utsatta? Ser ni några mönster kopplat till exempelvis:
 - Socioekonomisk bakgrund
 - Etnicitet/migrationsbakgrund
 - Ålder
 - Funktionsvariation
 - Barn eller inte barn
 - Vilka grupper missas

- Andra typer av relationer

Arbete och insatser

- Vad finns det för lagar och regler som är aktuella och vilka brottsrubriceringar handlar det om? (fråga enbart till jurister som intervjuas)
- Hur arbetar ni förebyggande, aktivt och långsiktigt mot ekonomiskt våld?
- Hur ser samarbetet ut med andra aktörer? (socialtjänst, andra kvinnojourer, polis, rättsväsendet?)

Utmaningar och hinder

- Vilka svårigheter och hinder upplever ni/möter ni i arbetet med ekonomiskt våld? (t.ex institutionella eller personliga?)
- Finns det hinder för att hjälpa de utsatta, och i så fall vilka? (t.ex resurser, lagstiftning, kunskap?)

Lösningar och förändring

- Vad behövs för att förbättra arbetet mot ekonomiskt våld?
 - Vad behövs juridiskt, lagändringar osv? (Fråga enbart till jurister som intervjuas)
- Finns det några resurser ni saknar?
 - Skärpa lagstiftning, andra instrument och lösningar som underlättar för kvinnor och ert arbete?
- Hur ser du på framtiden i arbetet mot ekonomiskt våld?

Avslutning

- Är det något viktigt du tycker att vi inte har berört i intervjun eller något annat som du vill tillägga?